

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

OSMANLISIYASİ TARİHİ I (1300-1600)

14.YÜZYIL BAŞLARINDA YAKINDOĞU VE AVRUPA

Osmanlılar tarih sahnesine çıktıklarında Yakındoğu ve Balkanlarda İlhanlılar, Altınorda, Memlükler ve Bizans vardı. Bizans'ın dışında Balkanlarda Bulgarlar, Sırlar ve Arnavutlar vardı. Bunun dışında Eflak ve Boğdan Voyvodaları, Macar krallığı, Bosna ve Hırvat krallıkları daha batıda Avusturya krallığı, Venedik ve Ceneviz vardı.

KAYILAR SÖĞÜTTE

Oğuzlar Üçok ve Bozok diye ikiye ayrılır. Bozoklar Gün, Ay, Yıldız Han olmak üzere, Üçoklar da Dağ, Gök, Deniz Han olmak üzere ayrıca üçe ayrılır. Osmanlı Devletini kuran Kayılar Günhan kolundan gelirler.

Kayılar Anadolu'ya Malazgirt Muharebesi'nden sonra gelip yerleştiler. İlk önce Ankara'nın batısındaki Karacadağ'a, daha sonra bir uc bölgesi olan Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleştirildiler.

OSMAN BEY (1299-1324)

İlk önce Ankara'nın batısındaki Karacadağ'a daha sonrada Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleşen Kayılar Osman Bey idaresinde sınırlarını genişlettiler.

Osman Bey devrinde Sakarya Havzası ve Marmara bölgesinde fetihler başlamış, Orhan Bey devrinde devam etmiştir.

ŞEYH EDEBALI'NIN, DAMADI OSMAN GAZİ'YE VASİYETİ

Ey Oğul, artık Bey'sin! Bundan sonra öfke bize, uysallık sana. Suçlamak bize, katlanmak sana. Acizlik bize, hoş görmek sana. Anlaşmazlıklar bize, adalet sana. Haksızlık bize, bağışlamak sana. Ey oğul, sabretmesini bil, vaktinden önce çiçek açmaz. Şunu da unutma ve insanı yaşat ki, devlet yaşasın. Ey oğul, işin ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı. Allah yardımcın olsun.

ORHAN BEY (1324-1361)

1326 yılında Bursa Orhan Bey tarafından fethedildi. 1329 yılında Bizans Pelekanon (Maltepe) savaşında Osmanlılara yenildi. Orhan Bey İznik ve İzmit'i Bizanslılardan aldı. Karesioğullarını topraklarına kattı. Böylece güçlü bir donanmaya sahip olduğu gibi Rumeli'ye geçişte kolaylaştı. Bizanslıların taht kavgalarına karışan Osmanlılar bundan yararlanarak Çimpe kalesini ele geçirmişler ve Rumeli'ye ayak basmışlardır. Tekirdağ ve Bolayır'a kadar olan yerler ele geçirilmiştir.

OSMANLI DEVLETİ'NİN KISA SÜREDE BÜYÜMESİNİN SEBEPLERİ

Coğrafi yönden avantajlı bir konumda bulunması. Bizans'ın zayıf durumda olması. Anadolu'da siyasi birliğin bozulmuş olması. Doğudan yoğun Türkmen göçlerinin olması. Balkanlarda siyasi birliğin olmaması. Güçlü bir merkezi yönetiminin olması. Fethedilen yerlerde Türkleştirme politikasının izlenmesi. Başlangıçta Anadolu beylikleriyle mücadele etmemeleri. Gaza ve cihad düşüncesi. Hükümdarların güçlü şahsiyetler olmaları.

ANANI VE ATANI SAY! BİL Kİ BEREKET, BÜYÜKLERLE BERABERDİR. Şeyh Edebalı'den Osman Gazi'ye..

I. MURAT(HÜDAVENDİGAR) DEVRİ (1361-1389)

Rumeli'deki faaliyetler

Çorlu, Lüleburgaz, Malkara, İpsala, Dedeoğlu ve Dimetoka fethedilerek Edirne'ye batıdan gelebilecek yardımların önü kesilmeye çalışılmıştır.

Sazlıdere Savaşında Bizans ve Bulgar kuvvetleri yenilerek Edirne fethedilmiştir.(1362)

Gümölcine ve Filibe alındı. Edirne, Filibe ve Gümölcine'nin alınması üzerine Sırp, Bulgar, Macar, Bosna ve Eflak kuvvetlerinden oluşan Haçlı ordusu Edirne üzerine yürüdü. Yapılan Sırpsındığı savaşında Haçlılar büyük bir bozguna uğratıldı (1364).**Bu savaş Haçlılarla yapılan ilk savaştır.** Balkanlardaki Türk ilerleyişi hızlanmıştı. Sırlar Çirmen savaşında bir defa daha yenilgiye uğratıldı. Bu zaferden sonra Kavala, Drama ve Serez alındı.

I. Murat Sırp, Boşnak, Macar, Eflak, Arnavut, Leh ve Çeklerden oluşan bir Haçlı ordusunu Kosova ovasında yenilgiye uğrattı.

Bu zaferden sonra Tuna'ya kadar olan topraklar Osmanlıların eline geçti. Osmanlıların karşısında sadece Macarlar kaldı. Haçlılarla yapılan ilk büyük meydan savaşıdır.

Anadolu'daki faaliyetler

Ahilerin elindeki Ankara alındı. (1362) Germiyanogullarından bazı toprakları çeyiz olarak aldı. Hamitoğullarından bazı toprakları para karşılığında satın aldı. Osmanlıların Anadolu'daki faaliyetlerinden rahatsız olan Karamanoğulları Osmanlı topraklarına saldırdı. Yapılan savaşta yenilince Karamanoğulları barış istemek zorunda kaldılar.

Not: Bu dönemde Osmanlılar Anadolu'nun en önemli siyasi gücü haline geldiler.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922) YILDIRIM BAYEZİD DEVR(1389-1402)

Anadolu'daki faaliyetler

I. Murat'ın ölümünü fırsat bilerek Anadolu'ya saldıran Karaman, Saruhan, Menteşe ve Hamitoğulları üzerine yürüyerek önce Germiyoğullarına daha sonra Saruhan, Aydın ve Menteşeoğullarına son verdi. Alaşehir'i Bizanslılardan aldı.1391 seferinden sonra düşmanca tutumunu devam ettiren Karamanoğulları üzerine yürüyerek bu beyliğe son verdi (1397).

Candarogullarının Kastamonu koluna son verdi. 1398'de Samsun'u aldı .Kadı Burhaneddin'in ölümüyle birlikte Sivas Tokat ve Kayseri'yi ele geçirdi. Bu durum Akkoyunlularla arasının açılmasına yol açtı. Malatya ve Elbistan'ı ele geçirdi. Bu durum Memlüklerle arasının açılmasına yol açtı. Yıldırım Bayezid bu faaliyetleriyle Fırat'a kadar olan yerleri ele geçirerek Anadolu Türk birliğini büyük oranda sağlamış oldu.

ANKARA SAVAŞI (1402)

Anadolu'dan kaçan beyliklerin kışkırtmaları, Timur'u istediği Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf ile Ahmet Celayir'in verilmemesi, sert mektuplaşmaların olması ,Çin seferine çıkacak olan Timur'un arkasında güçlü bir devlet bırakmak istememesi ve özellikle de her iki hükümdar da bulunan cihan hakimi-yeti gibi sebeplerden meydana gelen Ankara savaşında Osmanlı Devleti yenilgiye uğradı.

Bunun sonucunda beylikler yeniden kuruldu ve Anadolu Türk birliği bozuldu. İstanbul'un alınması gecikti ve Rumeli'deki ilerleyiş durdu. Fetret devri başladı. Doğuda güçlenen Akkoyunlular Osmanlı'ya rakip oldular.

Rumeli'deki faaliyetler

İstanbul iki defa kuşatılmıştır. Niğbolu savaşından sonra yapılan kuşatma da boğazın Anadolu yakasına Anadolu Hisarı (Güzelce Hisar) yapılmıştır. (1391)(1397).Bulgar krallığı ortadan kaldırıldı. (1393).Bu olayla Macarlarla Osmanlılar karşı karşıya geldi. Selanik ele geçirildi(1394).Bizans'ın kuşatılması, Bulgaristan'ın alınması ve Balkanlardaki ilerleyişler oluşturulan Macar kralı Sigismund başkanlığındaki Haçlı ordusu Niğbolu'da büyük bir bozguna uğradı(1396).

Bu zaferle Bulgaristan hakimiyeti tamamen Osmanlıların eline geçti. Osmanlı devletinin Balkanlardaki hakimiyeti pekişti.

GEÇMİŞİNE TAŞ ATANIN GELECEĞİNE GÜLLE ATARLAR.

Sadi Şirazi

FETRET DEVRİ(1402-1413)

Ankara savaşından sonra Yıldırım'ın oğulları arasında 11 yıl devam eden taht mücadelelerinde Çelebi Mehmet başarılı olarak tahta geçmiştir. Dört kardeş arasında 11 yıl devam eden mücadeleler sırasında Anadolu beyliklerine, Bizans, Venedik, Ceneviz, Sırp, Eflak ve Bulgarlar toprak ve ekonomik tavizler vermek zorunda kaldılar.

I.MEHMET(ÇELEBİ) DEVRİ (1413-1421)

Anadolu'daki faaliyetler

Aydinoğullarından İzmir'i Karamanoğullarından Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir'i aldı. Samsun alındı. (1419) Saruhanoğulları beyliğine son verdi.

Balkanlardaki faaliyetler

Eflak Osmanlı egemenliğine alındı. Arnavutluk'ta bazı bölgeler alındı.(Akçahisar ve Avlunya) Venedik'le yapılan ilk deniz savaşında mağlup olundu.(1416) Deliorman bölgesinde isyan çıkaran Şeyh Bedreddin yakalanarak idam edildi. Bizans'ın etkisiyle isyan eden Mustafa Çelebi başarılı olamayarak Bizans'a sığındı.

Osmanlı toplum yapısı üzerine uzman olan Erlangen Üniversitesi profesörlerinden Hutterroht'a, "Osmanlı Devleti, geniş topraklarını ve üzerindeki çeşitli kavimleri, Topkapı Sarayı'ndan mükemmel bir şekilde idare ediyordu. O saray da Batı'daki en mütavazi bir derebeyin sarayı kadar bile büyük değildi. Bu nasıl oluyordu?" diye sorulduğunda, şu cevabı vermiştir.

"Sırrını çözebilmemiş değilim. 16. asır Filistin'in sosyal yapısı üzerine çalışırken öyle kayıtlar gördüm ki hayretler içinde kaldım. Osmanlı, üç yıl sonra bir köyden geçecek askeri birliğin öyle yemeğinden sonra yiyeceği üzümün nereden geleceğini planlamıştı. Herhalde Osmanlı, devlet olarak insanlığın en muhteşem harikasıdır."

II. MURAT DEVRİ(1421-1451)

Anadolu'daki faaliyetler

Aydinoğulları ve Menteşeoğulları beyliklerine son verdi. Germiyoğulları toprakları vasiyet yoluyla Osmanlılara katıldı. Karamanoğullarının elinden Hamitoğulları toprakları alındı. Taceddin oğulları beyliğine son verildi. Candarogulları Osmanlılara bağlandı.

Balkanlardaki faaliyetler

Amcası Mustafa Çelebi'nin isyanını bastırdı. Mustafa Çelebi idam edildi. Mustafa Çelebi isyanında parmağı olan Bizans'ı cezalandırmak amacıyla İstanbul'u kuşattıysa da kardeşi Mustafa Çelebi isyanı dolayısıyla kuşatmayı kaldırdı.(1422).Mustafa Çelebi isyanını bastırdı.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

Osmanlı-Venedik savaşı (1423-1430)

Selanik'in fethiyle Venedikliler barış istediler.(1430) Balkanlarda bazı yenilgiler alınması ve Anadolu'da Karamanoğullarının saldırıları dolayısıyla II. Murat Haçlılardan barış istedi. Macarlarla Edirne-Segedin antlaşması imzalandı.(1444)

II. Mehmet'in çocuk yaşta tahta geçmesinden yararlanmak isteyen Haçlılar, antlaşmayı bozarak büyük bir orduyla Osmanlı topraklarına ilerlediler. Yapılan Varna savaşında büyük bir bozguna uğradılar.(1444)

Varna yenilgisinin izlerini silmek isteyen yeni Haçlı ordusunu da Kosova ovasında ikinci defa büyük bir bozguna uğrattı. (1448)

Not: Varna ve II. Kosova savaşları Balkanlardaki Osmanlı hakimiyetini kesinleştirmiş, Haçlıların Türkleri Balkanlardan atma umutları sona ermiştir. Türklerin Tuna'nın güneyindeki hakimiyeti güç kazanmıştır.

TÜRKÇOCUĞU, ECDADINI TANIDIKÇA DAHA BÜYÜK İŞLER YAPMAK İÇİN, KENDİNDE KUVVET BULACAKTIR.
M.KEMAL

FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİ (1451-1481)

İSTANBUL'UN FETHİ(29 MAYIS 1453)

- 1-Bizans'ın Osmanlı şehzadelerini kışkırtması ve isyan edenlere yardım etmesi
- 2-Bizans'ın Avrupalıları Osmanlılara karşı kışkırtması
- 3-İstanbul'un önemli kara ve deniz ticaret yollarının üzerinde olması
- 4-İstanbul'un Osmanlıların Anadolu ve Rumeli topraklarının bağlantısını kesmesi
- 5-Bizans'ın Hıristiyanlığın doğudaki son kalesi olması
- 6-Peygamberimizin İstanbul'u fetih müjdesi

Hazırlıklar:

- 1-Anadolu hisarının karşısına Rumeli Hisarı yapıldı.
- 2-Dört yüz parçalık bir donanma hazırlandı.
- 3-Edirne'de büyük toplar döktürüldü.
- 4-Avrupa'dan gelebilecek yardımlar için Balkanlara ordu gönderildi.
- 5-Macaristan,Sırbistan,Eflak,Venedik ve Karamanoğulları ile antlaşma yapıldı.
- 6-Bizans'ın elindeki Saray ve Vize kaleleri alındı.

Bizans'ın önlemleri:

- 1-Surlar onarıldı
- 2-Haliç'in ağzı zincirle kapatıldı.
- 3-Katolik ve Ortodoks kiliselerinin bir-leştirilmesine çalışıldı.Böylece Papa' dan destek sağlanmaya çalışıldı.
- 4-Cenevizliler askeri yardım yaptılar.
- 5-Grejuva(Rum ateşi)etkili şekilde kul-lanıldı.

Sonuçları:

- 6 Nisan'da başlayan kuşatmada, 21-22 Nisan gecesi 72 parçalık donanma Haliç' e indirilerek Bizans'ın maneviyatı sarsılmış ve 29 Mayıs 1453'te yapılan genel hücumla İstanbul fethedilmiştir.
- 1-Osmanlı Devleti merkeziyetçi mutlak bir imparatorluk halini aldı.
- 2-Yükselme Devrine girildi.
- 3-Boğazlar Osmanlı egemenliğine alındı.
- 4-Anadolu ve Rumeli bağlantısı sağlandı.
- 5-Kuzey ve Doğu Avrupa'dan gelen ticaret yolları Osmanlıların eline geçti.
- 6-Başkent İstanbul'a taşındı.
- 7-Bizans imparatorluğu yıkıldı.
- 8-Ortaçağ'ın sonu, Yeniçağ'ın başlangıcı kabul edildi.
- 9-Avrupalılar yeni ticaret yolları aradılar. Bu da Coğrafi Keşiflere yol açtı.
- 10-İstanbul'dan İtalya'ya giden Bizanslı bilginler burada Rönesans hareketlerinin başlamasında etkili oldular.
- 11-Surların toplarla yıkılacağı anlaşıldığından Avrupa'da Feodalite'nin yıkılmasına yol açtı.
- 12-Osmanlı Devleti Ortodoksların koruyuculuğunu üstlendi.

Not: Osmanlı Devleti 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Ortodoksların koruyuculuğunu Rusya'ya kaptırmıştır.

BENİM DÜŞÜNDÜKLERİM, BENDEN ÖNCEKİLERİN HAYAL UFUKLARINA BİLE DEĞMEMİŞTİR.

Fatih Sultan Mehmet

BİZANS'I DIRİLTME UMUTLARININ SÖNDÜRÜLMESİ

- 1-Mora'nın Fethi (1460) :Bizans imparatorunun kardeşi tarafından idare edilen Mora Avrupalı devletlerle işbirliği içerisine girdiği için fethedildi.
- 2-Trabzon Rum İmparatorluğu'na Son verilmesi (1461):Akkoyunlularla akrabalık bağı kuran Trabzon Rum imparatorunun vergisini ödememesi ve ödediği vergileri de geri istemesi üzerine, karadan ve denizden Trabzon ele geçirilerek imparatorluğa son verildi.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

BALKANLARDAKİ FAALİYETLER

1-Sırbistan'ın fethi(1459):

1454'ten 1459'a kadar devam eden seferler sonucunda Belgrad hariç Sırbistan fethedildi ve merkeze bağlı Semendire sancağı oluşturuldu.

2-Eflak ve Boğdan'ın fethi (1462) (1476): Yıldırım Bayezid'ten itibaren Osmanlılara vergi veren Eflak Beyliği'nin Macarlara güvenerek vergilerini kesmesi üzerine yapılan seferle Osmanlılara yeniden bağandı. Boğdan'ın da vergilerini ödememesi üzerine yapılan seferle Boğdan Osmanlılara bağlandı.

3-Bosna-Hersek'in fethi (1463-1465)

Haçlı seferlerine katılması ve Venedik'e komşu olması Bosna'nın fethini gerekli kılıyordu. Bosna 1463 yılındaki seferle Osmanlılara bağlandı. Bosna'nın ardından Hersek Dükalığı' da Osmanlı egemenliğini kabul etti.

4-Arnavutluk'un fethi(1478-1479)

I. Murat döneminde Arnavutluk kıyılarına kadar ulaşmıştı. II. Murat döneminde Osmanlı sarayında yetişmiş olan İskender Bey isyan etti. Fatih Arnavutluk üzerine üç sefer yaparak toprakları Osmanlılara kattı.

ANADOLU'DAKİ FAALİYETLER

1-Amasra'nın Fethi (1461):Denizden ve karadan kuşatılan Amasra Cenevizlilerden alınmıştır.

2-Candarogulları(İsfendiyoğulları) Beyliğine son verilmesi(1461): Karadan ve denizden kuşatılan Sinop'un fethiyle bu beylik sona erdi. Trabzon'un da alınmasıyla Karadeniz kıyıları Osmanlı egemenliğine girdi.

3-Karamanoğulları Beyliğine Son Verilmesi (1466)

Karamanoğulları arasındaki taht kavgalarına karışan Fatih yardım ettiği beyin Venedik'le anlaşması üzerine sefere çıkarak beyliğin büyük bir kısmını topraklarına kattı. Karamanoğulları II. Bayezid döneminde tamamen ortadan kaldırılmıştır (1487).Karamanoğulları ile mücadeleler Osmanlıları, Akkoyunlu ve Memluklerle karşı karşıya getirmiştir.

4-AKKOYUNLULARLA İLİŞKİLER VE OTLUK-BELİ SAVAŞI (1473)

Sebepleri:

a- Akkoyunluların Karamanoğullarını himaye etmesi b- Uzun Hasan'ın Osmanlı topraklarına saldırması c- Akkoyunluların Osmanlı aleyhine Venediklilerle anlaşması d- Akkoyunluların Anadolu Türk birliğini tehdit etmesi.

Erzincan yakınlarında Otlukbeli denilen mevkiye yapılan savaşta topraklarında kullanılmasıyla Osmanlı ordusu galip geldi.

Bu yenilgiden sonra Akkoyunlular yıkılma sürecine girmişlerdir. Doğu Anadolu Osmanlı egemenliği altına girmiş, Anadolu'da Türk birliğinin sağlanması açısından önemli bir adım atılmıştır.

DENİZLERDEKİ FAALİYETLER

1-Ege Adalarının Fethi: Ceneviz ve Venediklilerden Ege adalarının fethiyle bu ülkelerin anılan bölgede siyasi ve ticari etkileri azalmıştır.

2-Rodos Kuşatması (1480): Sen Jan Şövalyelerinin elinde bulunan Rodos adası kuşatıldıysa da alınamadı.

3-Osmanlı-Venedik Savaşı (1463-1479)

Ege adalarının alınması ve Bosna'nın fethiyle hem ekonomik hem de askeri açıdan zor duruma düşen Venedik Osmanlı Devleti'ne savaş açtı. Venedik'in Mora'ya saldırmasıyla başlayan savaşa Venedik'in yanında Arnavutluk, Macaristan, Akkoyunlular ve Karamanoğulları katılmıştır.

Arnavutluk'ta İşkodra'nın fethiyle Venedik barış istedi. Yapılan barışla Venedik vergiye bağlandı. Bunun karşılığında da Venedik'e bazı imtiyazlar tanınmıştır.

4-Kırım'ın Fethi: Cenevizlilere ait olan Kefe, Azak ve Menküp kaleleri alındı. Kırım Hanlığı Osmanlılara bağlandı. Böylece Karadeniz bir Türk gölü haline geldiği gibi Doğu ticaret yolu da Osmanlıların eline geçmiştir.

5-İtalya (Otranto)Seferi:İtalya'daki Napoli Krallığı Osmanlılara karşı düşmanca bir siyaset izliyordu. Ayrıca bu bölge alındığı-nda Venedik daha rahat kontrol edilebilecekti. 1480 yılında ele geçirilen kale Fatih'in ölümüyle tekrar Napoli krallığına geçti.

II. BAYEZİD DEVRİ (1481-1512)

1-Cem Sultan Olayı: Kardeşi II. Bayezid' le taht mücadelesine girişen Cem Sultan başarılı olamayarak ilkönce Memlülklerle, ikincisinde de Rodos Şövalyelerine sığındı. Avrupa'ya götürülen Cem Sultan orada hayatını kaybetti.

Avrupa Cem Sultan'ı Osmanlı aleyhine baskı unsuru olarak kullandı. Bu sebeple Osmanlı Devleti'nin batı seferleri zayıfladı. İspanya'da katliamlara uğrayan Müslümanlara yardım yapamadı. Osmanlı-Memluk Savaşı'nda etkili oldu.

2-Boğdan Seferi (1484)

Osmanlı Devleti ile Kırım arasındaki bağlantıyı engelleyen Kili ve Akkerman kaleleri Boğdan'dan alındı.

3-Osmanlı-Memluk İlişkileri

Fatih döneminde Hicaz su yolları ve Dulkadiroğulları Beyliği'nin himayesi dolayısıyla gerginleşen ilişkiler aşağıdaki sebeplerden bir savaşa dönüştü.

a-Memlüklerin Cem Sultan ve Karamanoğullarını korumaları b-Memlüklerin Dulkadiroğullarının içişlerine karışması c-Fatih'e gönderilen hediyelere el koymaları (o sırada Fatih vefat etmişti).

1485-1491 yılları arasında devam eden savaşta her iki tarafta ağır kayıplar verdiler. Yapılan antlaşmayla Tarsus ve Adana topraklarının Hicaz vakıflarına ait olduğu kabul edildi.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

4-Osmanlı-Venedik İlişkileri

Cem Sultan'ın vefatından sonra batıda daha rahat bir politika izleyen II. Bayezid 1499'da donanmasını Akdeniz'e gönderdi. İnebahtı, Modon, Koron ve Navarin kalelerini aldı. Ayrıca Venedik donanması yenilerek Ayamavra ve Kefalonya adaları da geri alındı. Alınan yerler Osmanlı Devleti'nde kalmak şartıyla antlaşma sağlandı. (1502)

5-Osmanlı-İran ilişkileri

1501 yılında Safevi Devleti'ni kuran Şah İsmail siyasi amaçlarla Anadolu'da Şii propagandası yapmaya başladı. Bunu sonucunda Anadolu'da Şah Kulu isyanı başladı. Ayaklanma zorlukla bastırıldı (1511).

NOT: II. Bayezid döneminde İspanya'da Katolikler birleşerek Müslüman ve Yahudilere soykırım yapmaya başladılar. Bunun sonucunda Türk denizcileri Müslüman Arapları Afrika'ya, Yahudileri de Selanik'e taşıdılar.

6-Doğu Avrupa'daki Gelişmeler

II. Bayezid döneminde 1489 tarihinde Lehistan ile bir ticaret antlaşması yapıldı. II. Bayezid aynı dönemde Rus tüccarlarına da Karadeniz'de ticaret yapma hakkı tanıdı. Rusya devletinin temelleri de bu dönemlerde atılmıştır.

OKUMAYI ÖĞRENMEK EN GÜÇ SANATTIR
Goethe

YAVUZ SULTAN SELİM DEVRİ (1512-1520)

1-Şehzadeler Mücadelesi: Babasını tahttan indirerek tahta geçen Yavuz kardeşlerin hala taht hak iddiasında bulduklarını anladığı için onları ortadan kaldırdı.

2-Doğu Siyaseti: Yavuz Sultan Selim'in temel amacı İslam dünyasında birliği sağlamaktı. Bunun için Türkistan'a kadar uzanmak istiyordu. Batıdaki antlaşmaları yenileyerek doğuya döndü. Doğudaki faaliyetleriyle Kanuni'nin Avrupa ve Akdeniz'deki faaliyetlerine zemin hazırladı.

3-İran Seferi (1514)

Sebepleri:

Şah İsmail'in Şii propagandası yaptırarak Anadolu'yu ele geçirmek istemesi.

1514'te Çaldıran'da yapılan savaşta İran ordusu yenilgiye uğratıldı.

Sonuçları: a-Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi Osmanlı egemenliği altına girdi. b-Safevi tehlikesi önlendi. c-Tebriz-Halep, Tebriz -Bursa İpek Yolu Osmanlı denetimine girdi. d-İdris-i Bitlisi'nin gayretleriyle Diyarbakır, Bitlis ve Mardin alındı ve Diyarbakır eyalet merkezi oldu. e- Dulkadiroğulları Beyliği'ne son verildi.

Dulkadiroğullarına Son Verilmesi (1515)

İran seferinden dönerken Dulkadiroğulları üzerine üzerine yürünmüş ve yapılan Turnadağ Savaşı ile bu beyliğe son verilmiştir. Böylece Maraş ve çevresi Osmanlı topraklarına katılmış, bu durum Memlûklerle Osmanlı Devleti'nin arasının açılmasına yol açmıştır.

Mısır Seferi (1516-1517)

Sebepleri:

a-Yavuz'un İslam dünyasını birleştirmek istemesi b-Memlûklerin Safevilerle anlaşmaları c-Dulkadiroğullarının Osmanlı Devleti eline geçmesi d-Baharat Yolu sebebiyle Mısır'ın zengin bir ülke olması. e-Portekiz'in Hint Okyanusu'nda etkili olması. f-Daha önceki problemler

1516 Mercidabık Savaşı ile Suriye, Lübnan ve Filistin bölgesi Osmanlıların eline geçti. 1517'deki Ridaniye Savaşı ile de Mısır ele geçirilerek Memlûklere son verildi.

Yavuz Sultan Selim, Mısır yolunda... Orduyu Hümayun saatlerce Kocaeli'nin bağ ve bahçelerinden geçer. Yavuz'un içinden şöyle bir endişe geçer: "Acaba asker izinsiz tek bir elma koparmış mıdır?" Bir müddet sonra ordusunu durdurur. Yeniçeri Ağasını yanına çağırarak bütün askerlerin heybelerinin aranması emrini verir.

Aranacak şey, tek bir elmadır. Fakat bulunamaz. Yavuz mesrurdur. Bu sevinçle şöyle der : "Eğer bir askerin üstünde halkın bahçesinden koparılmış tek elma çıksaydı, Mısır seferinden vazgeçecektim. Şükür Allah'uma!"

Sonuçları: a-Suriye, Filistin, Lübnan ve Mısır ele geçirildi. b-Hicaz Osmanlılara bağlandı. c-Halifelik Osmanlılara geçti. d-Osmanlı Devleti İslam dünyasını lideri konumuna geldi. e-Baharat Yolu Osmanlılara geçti. Fakat Ümit Burnu Yolu'nun aktif hale gelmesi Mısır'ın önemini azalttı. f-Venedik, Kıbrıs adası için ödediği vergiyi Osmanlı Devleti'ne ödemeye başladı. g-Kuzey Afrika için bir üs elde edilmiş oldu. h-Doğu Akdeniz Osmanlı egemenliği altına girdi. ı-Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi.

İYİ OLMAK KOLAYDIR, ZOR OLAN ADİL OLMAKTIR.
VİKTOR HÜGO

"Kemalpaşazade ilimde mütebahhir ve allame olunca bir ara kendisine bir kibir ve gurur arız olmuş. Öğrencilerinden birisi bu hali ayıplayıp ona bir oyun oynamak istemiş ve bir ders sonrası sormuş:

-Hocam!Bir sualim var;Allah'ın ilmine nispetle kulların ilmi ne kadardır?

-Be hey torlak molla;bu söylediğin teşbih kabul etmez şeydir.

-Öyle de üstadım, farz ederek de mi ölçemeyiz?

Bunun üzerine Kemalpaşazade büyükçe bir kağıda bir yuvarlak çizip içine de küçük mü küçük bir nokta koyarak,

Bak a molla,demiş, bu daire Allah ilmi olsun, işte kulların bildiği de ancak şu noktadır.

Molla fırsatı kaçırmayıp taşı gediğine koymuş:

-Hocam, kerem buyurup şu noktanın içinde siz de kendi ilminizi bize gösterseniz!..

Kemalpaşazade o günden sonra böbürlenmeyi bırakıp mütevazi bir alim olarak yaşamış.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DEVRİ (1520-1566)

İÇ İSYANLAR

Canberd Gazali, Yavuz tarafından Şam valiliğine atanmıştı. Kanuni'nin batıda uğraşmasından yararlanarak isyan etmiş, fakat başarılı olamamıştır(1521).İkinci vezirlikten vezir-i azamlığa getirilmeyen Ahmet Paşa vali olarak gönderildiği Mısır'da isyan etti. Fakat isyanı bastırıldı.(1524)

Safevi etkisiyle vergilerin ağırlığını bahane ederek isyan eden Baba Zünnun başarılı olamadı(1527)

Kalender Çelebi tarafından Maraş çevresinde çıkan isyanda kısa sürede bastırıldı(1527)

BATIDAKİ FAALİYETLER

Kanuni tahta geçtiğinde doğu da ciddi bir sorunla karşılaşmadı. Bu sebeple ilk önce batıyla ilgilendi. Bu sırada Avrupa' da; Venedik eski gücünü kaybetmiş, Portekiz ve İspanya onun yerini almıştır. Macaristan'ın yanında Avusturya Arşidükaliği ortaya çıkmıştır. Kutsal RomaGermen imparatorluğu Osmanlı Devleti'nin en güçlü rakibi haline gelmiştir.

1-Osmanlı-Macar İlişkileri

a-Belgrad'ın fethi(1521)

Macar kralı, akrabası olduğu Kutsal Roma-Germen imparatoru Şarlken'e güvenerek vergisini ödemediği gibi, giden Osmanlı elçisini de öldürttü. Bunun üzerine sefere çıkan Kanuni, şehri karadan ve nehirden kuşatarak ele geçirdi.

Sonuçları: Osmanlı Devleti, Avrupa'ya yapacağı seferler için bir üs elde ettiği gibi, Macaristan yolu da açıldı.

b-Mohaç Meydan savaşı(1526)

Sebepleri: Belgrad'ın fethiyle Osmanlı Macar ilişkileri bozulmuştu. Ayrıca Macar kralı akrabası olan Şarlken'e güvenerek düşmanca hareket ediyordu. Bu sırada Şarlken'e esir düşen Fransa kralı Fransuva da yardım istemişti.

Sefere çıkan Kanuni, Mohaç ovasında Macar ordusunu büyük bir bozguna uğrattı. Macar kralı Layoş (II.Lui)savaş meydanında öldü.

Sonuçları:1- Macaristan'ın fethiyle birlikte Orta Avrupa da Osmanlı egemenliğine girdi.2-Macaristan Osmanlı Devleti'ne bağlı bir krallık haline getirildi.3-Osmanlı Devleti Avusturya ile karşı karşıya geldi.

2-Osmanlı-Avusturya ve Almanya ilişkileri

a-I. Viyana Kuşatması(1529)

Sebebi: Avusturya Arşidük'ü Ferdinand'ın akrabalık dolayısıyla hak iddia ederek Budin'i işgal etmesi

Kanuni, bunun üzerine sefere çıkarak Budin'i ele geçirdikten sonra, Viyana'yı kuşattı. Kış mevsiminin yaklaşması ve kuşatma toplarının getirilmemesi dolayısıyla kuşatma kaldırıldı.

b-Almanya seferi(1532)

Sebebi: Avusturya Arşidük'ü Ferdinand'ın Macar kralı olarak tanınmasını istemesi ve Budin'i kuşatması.

Bu olay üzerine sefere çıkan Kanuni'nin karşısına çıkmaya Şarlken ve Ferdinand cesaret edemediler. Sefer sonunda Avusturya barış istedi. İstanbul Antlaşması yapıldı.

Buna göre;

1-Avusturya Macaristan işlerine karışmayacak

2-Avusturya Arşidük'ü protokolde Osmanlı sadrazamına eşit sayılacak

3-Osmanlı Devleti'ne elinde bulun-durduğu Macar toprakları için 30.000 altın vergi ödeyecekti.

Not: Bu antlaşmayla Avusturya Osmanlı üstünlüğünü kabul etmiş oldu.

c-Macar(Avusturya) seferi(1541)

Sebebi: Macar kralının ölmesi üzerine Ferdinand'ın Budin'e saldırması

Sefere çıkan Kanuni Budin'i aldığı gibi Macar topraklarını yeniden düzenledi.

1-Budin Beylerbeyliği(Güney Macaristan) 2-Erdel beyliği(Orta Macaristan) 3-Kuzey Macaristan (Avusturya'nın elinde)

d-Zigetvar seferi(1566)

Avusturya'nın vergilerini ödememesi ve düşmanca tavırları dolayısıyla sefere çıkan Kanuni, Zigetvar kalesini kuşattı. Fakat Zigetvar'ın fethini göremeden vefat etti.

3-Osmanlı-Fransa İlişkileri

Kanuni daha önce Fransa Kralı'nın yardım isteği ile Macar seferine çıkmış, esareten kurtulmasını sağlamıştı. Fransa kralı Fransuva bu kez Kanuni'den bazı imtiyazlar istedi. Fransızların Kapitülasyon, Osmanlıların İmtiyazat-ı Mahsusa(Uhud-u Atika) dedikleri antlaşma yapılmıştır.(1535)Kanuni'nin Kapitülasyonları tanınmasının amacı, Avrupa Hıristiyan birliğini bozmak,Akdeniz limanlarını canlandırmak, Fransız limanlarından da faydalanarak Osmanlı ticaret mallarını Avrupa'ya aktarmak.

Tanınan ayrıcalıklar şunlardır: a-Fransız ticaret gemileri Osmanlı sularında serbestçe dolaşabilecekler, istedikleri limanlara girebilecekler. b-Fransız tüccarlardan daha az vergi alınacak c-Fransız tüccarları arasındaki davalara Fransız mahkemeleri bakacak d-Türklerle Fransızlar arasındaki davalara Türk mahkemeleri bakacak, ancak bir tercüman bulundurulacak. e-Osmanlı ülkesinde ölen Fransız tüccarın malları varislerine kalabilecek. f-Aynı haklardan Türk tüccarları da Fransa'da yararlanacak. g-Antlaşma hükümdarlar sağ kaldıkları müddetçe yürürlükte kalacak.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

DOĞUDAKİ FAALİYETLER

Osmanlı-İran ilişkileri

Çaldıran Savaşı'ndan sonra belli bir dönem Anadolu'daki faaliyetlerini askıya alan Şah İsmail, Kanuni döneminde faaliyetlerine yeniden başladı. Onun ölümünden sonra Şah Tahmasb da aynı politikayı sürdürdü.

1-Birinci İran (İrakeyn) seferi(1534)

Sebebi: Safevilerin Anadolu'da el altından şii propagandasına devam etmeleri, Osmanlı aleyhine Avusturya ile antlaşmaya çalışmaları ve sınırdaki bazı çatışmalar

Sefere çıkan Kanuni Tebriz, Van ve Bağdat'ı ele geçirdi.

2-İkinci İran seferi(1548)

Sebebi: Şah Tahmasb'ın daha önce ele geçirilen Tebriz, Van ve Nahcivan'ı geri alması

Sefere çıkan Kanuni Van ve Tebriz'i geri aldı.

3-Üçüncü İran(Nahcivan) seferi(1554)

Sebebi: Şah Tahmasb'ın Muş'a kadar ilerlemesi ve Erzurum'u kuşatması Kanuni yeniden İran üzerine yürüyerek Nahcivan, Erivan ve Karabağ'ı ele geçirdi.

Sefer dönüşü Amasya'da kışlayan Kanuni'ye elçi gönderen Şah Tahmasb barış istedi. Bu antlaşmaya göre; Bağdat, Tebriz ve Doğu Anadolu Osmanlılarda kalacak.

Sonucu: Amasya Antlaşması Osmanlı Devleti ile İran arasında yapılan ilk resmi antlaşmadır. İran seferleri ile Osmanlı Devleti Basra Körfezine kadar ulaştı. Bağdat gibi önemli bir şehir ele geçirildi.

Bir hikmet erbabı, ilmi sevmekle beraber yaşının büyük olmasından dolayı utanan bir ihtiyara, şu ikazı yapmıştı :

-Ey kişi, ömrünün sonunda, ömrünün evvelinden daha faziletli bir halde olmaktan mı utanıyorsun ?

DENİZLERDEKİ FAALİYETLER

1-Rodos'un fethi(1522)

Sebebi: Adayı ellerinde bulunduran Sen Jan Şövalyelerinin Mısır ve Suriye ile Anadolu arasındaki deniz ticaretini engelliyorlardı. Ayrıca Hacı gemilerine ve Anadolu kıyılarına saldırıyorlardı.

Karadan ve denizden kuşatılan kale ele geçirildi. Rodos'un fethiyle Suriye ve Mısır ile Anadolu arasındaki deniz yolu güvenlik altına alındı. Ege Denizi Osmanlı Devleti'nin denetimine girdi.

Not: Rodos'un fethiyle Sen Jan Şövalyeleri Malta adasına taşındılar

2-Barboros Hayrettin Paşa'nın Osmanlı Hizmetine Girmesi (1534)

Cezayir'den İstanbul'a çağrılan Barboros Kaptan-ı Deryalığa getirildi. Cezayir de Osmanlı Devleti'nin bir eyaleti oldu.

3-Preveze Deniz Savaşı(1538)

Sebepleri: a-Osmanlı Devleti ile Avusturya ve Roma-Germen imparatorluğu arasındaki rekabet b-Ege'de Venedik hakimiyetine son verilmesi, İspanya ve İtalya kıyılarının vurulması c-Akdeniz'de Osmanlı etkisinin giderek artması

Venedik, Ceneviz, Malta, İspanya ve Portekizlilerden oluşan Haçlı donanması Korfuz açıklarında, Preveze'de büyük bir bozguna uğratıldı.

Sonuçları: a-Akdeniz bir Türk gölü haline geldi b-Venedikliler Osmanlı Devleti ile tazminat ödeyerek barış yaptılar c-Venedikliler, Dalmaçya kıyılarında ve Mora'da bazı adaları Osmanlılara bıraktılar.

4-Barboros Hayrettin Paşa'nın Fransa'ya Yardımı(1543)

Almanya ile mücadele halinde olan Fransa'ya Barboros komutasındaki Osmanlı donanması yardım etmiştir.

5-Trablusgarp'ın Alınması(1551)

Şariken'in Sen Jan Şövalyelerine verdiği ada Turgut Reis tarafından fethedildi.

6-Cerbe Deniz Savaşı(1560)

Cerbe adası kıyısında yapılan savaşta Turgut Reis, Andrea Dorya komutasındaki Haçlı donanmasını ağır bir yenilgiye uğrattı.

7-Malta seferi(1565)

Sebepleri: Sen Jan Şövalyelerinin Osmanlı'nın Kuzey Afrika topraklarını ve Akdeniz'in güvenliğini tehdit etmeleri

Kuşatma sırasında Turgut Reis'in şehit olmasıyla, kuşatma kaldırıldı.

9-Hint Deniz seferleri(1538-1553)

Sebepleri: a-Portekizlilerin Ümit Burnu yolunu bularak, Baharat Yolu'na buraya çevirmeleri b-Portekizlilerin Hindistan'daki Müslüman tüccarlara zarar vermeleri c-Gücerat hükümdarının Portekizlilere karşı yardım istemesi d-Osmanlıların Hint deniz ticaret yolunu açmak ve ele geçirmek istemeleri.

Dört deniz seferi düzenlendi, fakat amacına ulaşamadı.

Osmanlı Devleti'nin bu seferlerde başarılı olamama-sının sebepleri şunlardır:

a-Hindistan'daki Müslüman devletlerin Osmanlılara yardım etmemeleri b-Osmanlı gemilerinin okyanus şartlarına dayanıklı olmamaları c-Seferlerin daha çok yardım amacıyla yapılması, askeri ve siyasi amaç güdülmemesi d-Osmanlı devlet adamlarının bu seferlerin ekonomik önemini kavrayamamaları.

Sonuçları: a-Yemen, Eritre ve Sudan sahilleri ile Habeşistan'ın bir kısmı Osmanlı topraklarına katıldı. b-Kızıldeniz Osmanlı denetimine girdi.

HALK İÇİNDE MUTEBER BİR NESNE YOK DEVLET GİBİ, OLMAYA DEVLET CİHANDA BİR NEFES SİHHAT GİBİ.

Kanuni Sultan Süleyman

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

II. Selim (1566-1574)

SOKOLLU DEVRİ (1564-1579)

Kanuni'nin son iki yılında, II.Selim devrinin tamamında ve III.Murat döneminin ilk yıllarında sadrazamlık yapmıştır.Bu dönemde yönetim daha çok Sokollu'nun elinde olduğu için bu döneme Sokollu Dönemi denmiştir.

1-Sakız adası'nın alınması (1566)

2-Yemen'in yeniden alınması (1568)

Zeydiye ailesinden Mutahhar'ın isyanı bastırılarak, Yemen tekrar Osmanlı Devleti'ne bağlandı.

3-Endonezya seferi(1569)

Kuzey Sumatra'daki Müslüman Açe Devleti'nin Portekizlilere karşı yardım istemesi üzerine askeri ve teknik yardım yapılmıştır.

4-Kıbrıs'ın fethi(1571)

Sebepleri: a-Akdeniz ticaretinin güvenliğini sağlama düşüncesi b-Kıbrıs'ın Osmanlı egemenliğindeki Anadolu, Mısır ve Suriye sahillerine yakın olması c-Kıbrıs' ta üstlenen şövalyelerin Osmanlı ticaret gemilerine saldırması d-Venediklilerin Kıbrıs için ödedikleri vergileri kesmeleri e-Kıbrıs'ın Venedikliler-de bulunmasının Osmanlıların Akdeniz egemenliğini tehdit etmesi

Sokollu'nun Kıbrıs'ın fethine Haçlı seferine yol açar endişesiyle karşı çıkmasına rağmen, II. Selim'in isteğiyle karar verilmiştir. Vezir Lala Mustafa Paşa komutasındaki donanma bir yıl süren savaştan sonra adayı fethetti.

Sonuçları: a-Doğu Akdeniz tamamen Osmanlı egemenliğine girdi b-Mısır ve Suriye yolunun güvenliği sağlandı. c-Venedikliler Doğu Akdeniz'den çıkarıldı. d-İnebahtı Deniz savaşına ortam hazırladı.

Not: Akdeniz kıyılarındaki Alanya, Silifke, Tarsus ve Sis(Kozan)sancakları bağlanarak Kıbrıs bir eyalet haline getirildi.

5- İnebahtı Deniz savaşı(1571)

Kıbrıs'ın fethi üzerine Avrupa devletleri Papa'nın kışkırtmasıyla Osmanlılar aleyhinde birleştiler. Haçlı donanması İnebahtı Körfezi'nde Osmanlı donanmasını yaktı. Fakat yıkılan donanma altı ay içerisinde yenilendi. Venedik barış istemek zorunda kaldı.

Not: Bu savaşta Osmanlı denizci kaynağı ölümler dolayısıyla kurumuştur. Daha sonraki başarısızlıklarda bunun büyük payı vardır.

6-Tunus'un fethi(1574)

Kılıç Ali Reis komutasındaki donanma tarafından fethedilmiştir.

Not:1574 yılında II. Selim' in ölümüyle yerine III. Murat geçmiştir. II. Selim sefere çık-mayan ilk padişahdır.

III. Murat (1574-1595)

7-Lehistan'ın Osmanlı himayesine alınması(1575)

Osmanlı Devleti verasetine karışarak kendi adayının kral olmasını sağladı. Erdel Beyi Baturi Lehistan kralı oldu. Bu himaye 1587 yılına kadar devam etti.

8-Fas'ın Osmanlı himayesine alınması(1578)

Osmanlı kuvvetleri Vadi's Seyl savaşıyla Portekiz'i Fas'tan çıkardılar. Böylece Fas'ta Osmanlı himayesi başladı.

Not: Bu savaştan sonra Portekizliler Hint Deniz Yolu üzerindeki etkinliklerini İngiltere ve Hollanda' ya kaptırdılar.

9-İngiltere'ye Kapitülasyon verilmesi (1580)

10-Don-Volga ve Süveyş Kanalı projeleri(1568-1569)

Don-Volga projesinin amaçları: a-Orta Asya Türkleri ile ilişki kurmak b-Rusya'nın güneye inmesini ve büyümesini önlemek c-Hazar denizine geçerek İran savaşlarında donanmadan yararlanmak d-İpek Yolu'nu canlandırmak

Rusya'nın saldırıları, Kırım hanının projeye destek vermemesi ve yapılan çalışmaya yeterince özen gösterilmemesi sebebiyle başarı sağlanamadı.

Süveyş Kanalı projesinin amaçları: a-Akdeniz ticaretini canlandırmak b-Güney Asya'daki Müslümanlar üzerindeki Avrupalı baskısını kaldırmak c-Portekiz'in Hint Okyanusu'ndaki faaliyetlerini önlemek

Bunun dışında İznik Gölü, Sakarya Nehri, Sapanca Gölü ve Marmara Denizi arasında kanal açılması da düşünülmüştür.

Osmanlı-İran Savaşları (1577-1590)

1577 yılında Van ve Erzurum valileri, İran'ın karışıklık içerisinde bulunduğunu hükümete duyurup, açılacak bir seferin başarılı olacağını bildirdiler. Kafkasya taraflarına uzanmak, Kırım ve Doğu ve Türk Dünyası ile bağlantı kurmak ve İran'ı kuzeyden baskı altına mümkün olabilirdi. Ancak Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa savaşa karşıydı. Kanuni dönemindeki güçlükleri ve İran'ı elde tutmanın güçlüğünü belirttiyse de, padişah üzerindeki etkisi azaldığından ,savaş açılmasına engel olamadı.

III. Murat Lala Mustafa Paşa ve Özdemiroğlu Osman Paşa'nın etkisiyle İran'a savaş kararı aldı.(1578) Osmanlı orduları başarılar kazanması üzerine İran barış istedi. Ferhat Paşa (İstanbul) Antlaşması imzalandı.(1590) Antlaşmaya göre;

Tebriz, Karbağ, Gence, Gürcistan ve Luristan Osmanlılara bırakıldı.

Not: Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.

Not: Sokollu'nun ölümüyle (1579) Yükselme döneminin sona erdiği, Duraklama döneminin başladığı kabul edilir.

BİZ SİZDEN KIBRIS'I ALMAKLA KOLUNUZU KESTİK, SİZ BİZİ İNEBAHTI'DA YENMEKLE SAKALIMIZI TIRAS ETTİNİZ. KESİLEN KOL YERİNE GELMEZ, AMA SAKAL DAHA GÜR BİR ŞEKİLDE YERİNE GELİR.

Sokollu Mehmet Paşa

OSMANLI TARİHİ (1299-1922) III. MEHMET (1595-1603)

Avusturya ile İlişkiler 1593-1606 Savaşları

Avusturya ile Kanuni döneminde sağlanan barış, **1593 yılında sınırlarda meydana gelen karşılıklı çatışmalarla bozulmuş ve savaşa dönüşmüştür. Bu savaşta Erdel, Eflak ve Boğdan beyleri Avusturya'nın yanında yer almışlardır.** Kanuni'den sonra ilk kez bir padişah yönetiminde sefere çıkan Osmanlı ordusu III. Mehmet eliyle Eğri kalesini almış, Haçova'da Avusturya ordusunu bozguna uğratmıştır.

OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU

Sokollu'nun ölümünden (1579), Karlofça Antlaşması (1699)'na kadar geçen döneme Duraklama Dönemi adı verilir.

Duraklama Dönemine Geçişin Nedenleri

A-Duraklamamanın İç Nedenleri

- 1-Devletin Yapısı ve Padişahların Durumu
- 2-Sadrazamlar ve Diğer Yöneticilerin Tutumu
- 3-Toprak Yönetiminin Bozulması
- 4-Ordu ve Donanmanın Bozulması
- 5-Maliye'nin Bozulması

B-Duraklamamanın Dış Nedenleri

- 1-Okyanuslara ve Çöllere Ulaşılması, Güçlü Devletlerle Komşu Olunması
- 2-Avrupalıların Osmanlılara Karşı Tutumu
- 3-Avrupa'daki İlerlemeler

I. Ahmet (1603-1617)

Osmanlı –İran Savaşları(1603-1612)

III. Mehmet'in son döneminde başlayan Osmanlı İran Savaşları'nda Osmanlı ordusu başarılı olamadı. Savaşta Şirvan ve Gence kaleleri İran'ın eline geç-ti. İran Osmanlı'dan barış istedi. İki ülke arasında Nasuh Paşa Antlaşması imzalandı.(1612)

Buna göre;

- 1-Ferhat Paşa Antlaşması ile alınan yerler İran'a bırakıldı.
- 2-İranlılar her yıl Osmanlılara 200 yük ipek verecekti.

Osmanlı Devleti'nin bu antlaşmayı kabul etmesinde Celali isyanları ve Avrupa'da yapılan Savaşlar etkili olmuştur.

Şah Abbas'ın her yıl göndermesi gereken ipeği göndermemesi ve gönderilen elçiden iki yıl haber alınmaması üzerine İran'a savaş açıldı.(1615)

Osmanlı Ordusu Revan'ı kuşattı. Savaşı göze alamayan Şah Abbas barış istedi. 200 yük ipek 100 yük ipeğe indirildi. Ancak Antlaşmayı I. Ahmet kabul etmediği için savaş devam etti.1617 yılında I.Ahmet öldüğünde savaş devam ediyordu.

Osmanlı-Avusturya Münasebetleri

1606 yılında yapılan Zıtvatorok Antlaşması ile Avusturya hükümdarı Osmanlı hükümdarı ile eşit sayılmıştır. Avusturya'nın her yıl ödediği vergi kaldırıldı. Eğri, Kanije ve Estergon Osmanlılara bırakıldı. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti'nin Avusturya'ya karşı üstünlüğü dolayısıyla Orta Avrupa'daki üstünlüğü sona erdi.

Osmanlı-Lehistan Barışı

Osmanlı himayesindeki Kırım Tatarlarının Lehistan'a, Lehistan Kazaklarının Boğdan'a saldırmaları ile sebebiyle Osmanlı- Lehistan ilişkileri bozuldu. Bosna Valisi İskender Paşa'nın Eflak ve Boğdan kuvvetleri ile harekete geçmesi üzerine , Lehistan barış istedi. Bir antlaşma yapıldı. (1617)Kırım Tatarları ve Lehistan Kazakları saldırıda bulunmayacaklar ; Lehistan eskiden olduğu gibi Osmanlı Devleti'ne vergi verecekti.

Avrupa Devletleriyle İlişkiler

I. Ahmet döneminde Avrupa ülkeleriyle ticaret büyük gelişme gösterdi. İngiltere, Fransa ve Venedik'le ticari antlaşmalar yenilendi. 1612'de Hollanda'ya ticari ayrıcalıklar tanıdı.

I. Mustafa (1617-1618)

II. Osman (Genç) (1618-1622)

Osmanlı-İran Savaşı

1615 yılında başlayan savaş Serav Antlaşması ile Sona erdi. Buna göre;

- Kanuni dönemindeki Amasya Antlaşması sınırları geçerli olacak.
- Kars ve Ahıska kaleleri Osmanlılarda kalacak.
- İran, her yıl Osmanlılara 100 yük ipek verecekti.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

1615-1618 Osmanlı-İran savaşlarında Ferhat Paşa (İstanbul) Antlaşmasıyla kazandığı toprakları kaybetmiştir. 1555 Amasya Antlaşmasındaki sınırlara geri dönmüştür.

Osmanlı-Lehistan Savaşı

1620 yılında II. Osman Lehistan'ın Boğdan işlerine karışması dolayısıyla çıkan savaş Hotin Antlaşması ile sona ermiş Boğdan'daki Osmanlı egemenliği güven altına alınmıştır.

II. Osman Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak istediği için, Yeniçerilerin isyanı sonrasında boğularak öldürülmüştür.

I. Mustafa (1622-1623)

IV. Murat (1623 - 1640)

Osmanlı-İran İlişkileri

Revan Seferi(1635)

IV. Murat, İran karşısında uğranılan başarısızlıklara ve İran'ın saldırgan tutumuna son vermek için, bizzat kendisi sefere çıkmaya karar verdi. Erzurum ve Kars yoluyla Revan'a geldi ve kaleyi kuşattı. On günlük kuşatmadan sonra kale teslim oldu. Osmanlı ordusu geri döndükten sonra İran kaleyi geri aldı.

Bağdat Seferi(1638)

1623 yılında İran Bağdat'ı ele geçirmiştir. Tahta geçişinin ilk yıllarında çocuk yaşta olması sebebiyle bu konuyla ilgilenemeyen IV. Murat 1635 yılında yaptığı seferiyle Revan'ı ele geçirmiştir.

1638 Bağdat seferiyle de Bağdat İranlılardan geri alınmıştır. Yapılan Kasr-ı Şirin antlaşması bugünkü Türk-İran sınırını büyük oranda belirlemiştir.

Osmanlı-Lehistan İlişkileri

Kazakların, Karadeniz'de Türk sahillerine ve Rumeli'de Tuna kıyılarına saldırıları, Osmanlı-Lehistan ilişkilerinin bozulmasına neden oldu. Kırım kuvvetlerinin Rus kazakları üzerine gönderilme kararı verilmiş ise de İran'la ilişkilerin bozulması sebebiyle bu sefer yapılmadı.

1630 yılında Özi Beylerbeyi Mustafa Paşa ,Lehistan ile bir antlaşma yaptı. Antlaşmanın bozulmasından bir süre sonra IV. Murat sefere çıkmaya karar verdi. İşin ciddiyetini anlayan Lehistan barış istedi. Buna göre; Lehistan, Rus Kazaklarının Osmanlı topraklarına saldırısını önleyecek, esirler karşılıklı değiştirilecek ve iki ülke arasında ticaret teşvik edilecekti.

I. İBRAHİM (1640-1648)

IV. Mehmet (Avcı)(1648-1687)

Osmanlı-Lehistan Savaşı

1672 yılında Lehistan'ın Osmanlı himayesindeki Ukrayna Kazaklarına saldırması ile başlayan savaş Bucaş Antlaşması ile sona ermiştir. Podolya ve Ukrayna Osmanlı Devleti'ne bırakılmıştır. (1676). Bucaş Osmanlı Devleti'nin toprak kazandığı son antlaşmadır.

Venedik ile İlişkiler: Osmanlı Devleti daha önceki yıllarda Ege adalarını Venedik'ten almıştı. Girit hala Venedik'in elinde idi. Ada stratejik konumu ile Akdeniz'deki Osmanlı hakimiyetini tehdit ediyor, korsanlara da sığınaklık teşkil ediyordu

1645-1669 yılları arasında devam eden seferlerle ada ele geçirildi. Böylece Doğu Akdeniz'deki Osmanlı hakimiyeti güçlendirildi. Ancak Osmanlı deniz gücünün, Avrupa denizciliğine göre geri kaldığı da anlaşılmıştır.

1663-1664 Savaşları

Erdel Beyi Rakoçî'nin isyan etmesi, Avusturya'ya sığınması ve Avusturya'nın Erdel işlerine karışması üzeri-ne sefere çıkan Fazıl Ahmet Paşa Avusturya'yı yenilgiye uğrattı ve Uyvar kalesini ele geçirdi. 1664 yapılan Vasvar Antlaşması ile Uyvar ve Neograd kaleleri Osmanlılarda kalacak Avusturya Erdel işlerine karışmayacaktı. **Bu seferle Türk gücü Avrupa'da yeniden hissedildi.**

Rusya ile İlişkiler

XVII. yüzyılda Osmanlı-Rusya ilişkileri, Dinyeper kazakları yüzünden başladı. Rusya tarafına geçmeleri üzerine Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın çıktığı sefer sonucunda Çehrin kalesi alındı. Dinyeper nehrinin sağ tarafındaki yerler Osmanlılarda, Kiyev şehri Ruslarda kalacak şekilde antlaşma yapıldı (1681). **Rusya ile yapılan ilk siyasi antlaşmadır.**

II. Viyana Kuşatması ve Osmanlı –Avrupa (Kutsal İttifak) Savaşı

Orta Macaristan'da durumunu güçlendirmek isteyen Katolik Avusturya egemenliğinde bulunan Protes-tanlara baskı yapmaya başlamış; bunun üzerine Macarların lideri Tökeli İmre Osmanlılara sığınarak Osmanlılardan yardım istedi.

1683 yılında yapılan seferle Viyana kuşatıldı. **Kuşatmanın uzaması,Lehistan'dan yardım gelmesi ve Kırım kuvvetlerinin bu yardıma engel olma-maları yenilgiyi hazırlamıştır.**

Viyana önlerindeki bu bozgunu fırsat Avrupa Devletleri ve Papa, aralarında bir ittifak oluşturarak Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan atabilmek için harekete geçtiler. Bu ittifaka Avusturya, Venedik, Lehistan, Rusya ve Malta katıldı. 1683'ten 1699'a kadar süren savaşlarda Osmanlı Devleti başarılı olmadı.

II. SÜLEYMAN (1687-1691)

Kutsal İttifakla Yapılan Savaşlar

Bu dönemde kutsal ittifakla yapılan savaşlar da devam ediyordu. Bu dönemde Eğri ve Belgrad Avusturyalıların eline geçti. Venedikliler Mora'yı ele geçirdiler. II. Süleyman askerleri teşvik amacıyla Edirne'den Sofya'ya geldi. Sofya tehlikeye düşünde Edirne'ye geri döndü. 1689'da sadrazamlığa Fazıl Mustafa Paşa getirildi. İdari, askeri ve mali alanda bazı önemli ıslahatlarda

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

bulundu. 1690'da sefere çıkan Fazıl Mustafa Paşa sefere çıkarak Niş ve Belgrad'ı aldı. Böylece Viyana yenilgisi sonucu elden çıkan toprakların bir kısmı geri alındı. 1691 yılında Fazıl Mustafa Paşa Avusturya seferine çıktığı sırada II. Süleyman öldü.

II. Ahmet (1691-1695)

II. Mustafa (1695-1703)

Viyana Bozgunu, Papa'nın da teşvikleriyle Rusya, Avusturya, Lehistan, Venedik ve Malta arasında Avrupa ittifakına (Kutsal İttifak) yol açmıştır. 16 yıl devam eden savaşlarda Osmanlı Devleti başarılı olamamış; Avusturya'ya Banat ve Temeşvar dışında Macaristan ve Erdel'i Venedik'e, Mora ve Dalmaçya kıyılarını, Lehistan'a Podolya ve Ukrayna'yı, Rusya'ya İstanbul Antlaşması ile Azak kalesi ve çevresini bırakmıştır. Rusya İstanbul'da elçi bulundurma hakkını da elde etti.

Karlofça Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hakimiyeti sona ermiştir. Osmanlı Devleti Avrupa'dan geri çekilmeye başladı. İlk defa geniş miktarda toprak kaybetti. Bu olay tarihçiler tarafından Osmanlı Devleti'nde Gerileme Devri'nin başlangıcı kabul edilir.

III. ÜNİTE

A-Bunalımlar ve Üstünlüğü Koruma Çabaları

1-İç Çalkantılar ve İsyanlar

İsyanların Sebepleri ve Özellikleri

Merkez ve taşra teşkilatının bozulması, kapıkulu ve tımar sisteminin değişmesi ve bozulması, uzun süren savaşlar, ekonominin bozulması, halktan yeni ve ağır vergiler alınması dolayısıyla çiftçinin toprağını terk ederek tüketici konumuna gelmesi, üretimin azalması, fiyatların artması (fiyatların artmasında Coğrafi Keşiflerle Amerikan altın ve gümüşünün Osmanlı piyasasına girmesi de etkilidir), paranın ayarı düştüğü için askerlerin hoşnutsuzluğu, askeri teşkilatın bozulması.

a-İstanbul isyanları

Maaşlarının zamanında verilmediğini veya ayarı düşük parayla ödendiğini ileri süren Yeniçeriler ve Kapıkulu Sipahileri tarafından çıkarılmıştır. XVII. yüzyılda İstanbul'da çıkan isyanların en önemlileri II. Osman, IV. Murat ve IV. Mehmet dönemlerinde görüldü.

b-Celali isyanları

Celali isyanlarının ana sebebi ekonomik düzenin bozulmasıdır. İsyanların genel sebeplerinden İstanbul isyanlarının sebeplerini çıkardığımızda diğerleri bu isyanların sebepleridir.

c- Diğer İsyanlar (Eyalet İsyanları)

Eyalet yöneticilerinin merkezi otorite-den şikayetçi olmaları ya da bağımsız olma düşüncesi ile ortaya çıkan isyanlardır. Erzurum Valisi Abaza Mehmed İsyanı, Eflak, Boğ-dan, Erdel, Mısır, Yemen isyanları v.b

İsyanlar bastırılırken sebeplerine inilemediği için geçici çözümler getirilmiş, isyanların bastırılması şahıslara bağlı kalmıştır.

XVII. Yüzyıl İslahatının Amacı ve Özellikleri

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu güç duruma çare bulmak için, ıslahatların yapılması gereği duyulmuştur. İslahatların amacı, devlete eski gücünü kazandırmak, yönetimi, orduyu ve maliyeyi düzeltmektir. Ancak ıslahatlar yüzeysel kalmış, geri kalmanın sebeplerine inilememiştir. Bu sebeple ıslahatlar kalıcı olmamıştır.

Kuyucu Murat Paşa

Kuyucu Murat Paşa aldığı sert tedbirlerle Celali isyanlarını bastırmıştır. Ancak sağlanan güvenlik ortamı, isyanların gerçek nedenlerini ortadan kaldırma şeklinde olmayıp, tamamen askeri tedbirlere yönelik olduğu için uzun sürmedi.

II. Osman (Genç Osman)

Şeyhü'lislamın fetva vermek dışındaki yetkilerini elinden alarak ilmiye sınıfının devlet işlerine karışmasını önleme çalışmıştır.

Disiplinsizlikleri ve devlet işlerine karışmaları ile ön plana çıkan Yeniçeri Ocağına kaldırmaya çalışmış, bu düşüncesi hayatına mal olmuştur.

Fatih'ten sonra ilk defa dışardan evlenerek sarayı halka açmıştır.

IV. Murat

Önce Yeniçeri Ocağını disipline etti. Daha sonra Sipahi zorbalarını ortadan kaldırdı. Şiddete dayanan kuvvetli bir disiplin sağladı. İçki ve sigara ve gece sokağa çıkma yasağı ilan etti.

Devlet adamlarından gerile-menin sebeplerini öğrenmek için risaleler istedi. En meşhuru Koçi Bey risalesidir. Fakat yaptığı ıslahatlar kendi dönemiyle sınırlı kalmıştır.

Tarhuncu Ahmet Paşa

Tarhuncu maliyeyi düzeltmek için miri mal kimde ise hazineye aldı. Yersiz verilmiş görevleri kaldırdı. İltizam ve dirlik sisteminde düzenlemelere gitti.

Bu çalışmalar bazı kişilerin çıkarlarına dokundu. "Şehzade Süleyman'ı padişah yapmak istiyor" diyerek, IV. Mehmet'e duyurunca, Tarhuncu Ahmet Paşa idam edildi.

Köprülü Mehmet Paşa

Tarhuncu Ahmet Paşa'nın öldürülmesinden sonra, yine iç karışıklıklar çıkmış, Venedikliler Çanakkale Boğazını kapatmışlardı. Devletin bu güç anında, sadrazamlık Köprülü Mehmet Paşa'ya önerildi. Köprülü bu görevi belirli şartlarla kabul etti.

Bu şartlar şunlardır:

Sunacağı önerilerin kabul edilmesi

Devlet memurlarının atanmasında ve görevden alınmasında, kendisine baskı yapılmaması

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

Sadrazamlık görevine hiç kimsenin karışmaması

Kendisi ile ilgili bir şikayet olursa, soruşturma yapılmadan cezalandırılmaması

İlk önce iç durumu düzeltti. Yönetim konusunda ihmalleri görülenleri cezalandırdı. Sipahilerin ayaklanmalarını Yeniçerilerin yardımıyla bastırdı.

Devletten haksız yere alınan paraları keserek hazineye koydu. Bozcaada ve Limni'yi alarak, Çanakkale Boğazı'nı Venedik kuşatmasından kurtardı. Girit'teki orduya yardım gönderdi. Erdel isyanını bastırdı. Halep Valisi Abaza Hasan Paşa isyanını bastırıp, isyancıları idam ettirdi.

Köprülü Mehmet Paşa "Köprülüler Dönemi" diye anılan dönemi başlatmıştır.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa, orduyu düzenledi ve özellikle topçu sınıfına özel önem verdi. Bütçe açığını gidermeye çalıştı. 1664 Vasvar Antlaşması ile Avusturya Savaşlarına son verdi.

Girit'e giderek Kandiye kalesini alarak Girit'in fethini tamamladı. Lehistan'la yapılan Bucuş Antlaşması ile Podalya'yı Osmanlı topraklarına kattı. Osmanlı Devleti'ni hemen hemen XVI. Yüz-yıldaki gücüne ulaştırdı.

Köprülü Fazıl Mustafa Paşa

Fazıl Ahmet Paşa'nın kardeşi olan Köprülü Fazıl Mustafa Paşa, halka ağır gelen vergileri kaldırdı. Önemli görevlere dürüst ve yetenekli kişileri getirerek, devlet işlerine çabukluk kazandırdı.

Amcazade Hüseyin Paşa

Ekonomiyi iyileştirmeye çalıştı. Vergileri herkesin ödeme gücüne göre belirledi. Yerli mallara önem verilerek, paranın değeri yükseltilmeye çalışıldı.

Ordunun eğitimi ile ilgili okullar açtırdı. İstanbul'da Baruthane-i Amire ve bazı vilayetlerde barut imalathaneleri kurdurdu. Halkın sosyal durumu ile ilgilendi.

III. Ahmet (1703-1730)

3-Karlofça'dan Küçük Kaynarca'ya

a-Kaybedilen Toprakları Kurtarma Çabaları

1711 Osmanlı-Rus Savaşı

Poltava Savaşı'nda Ruslara yenilen İsveç kralı XII. Şarl kaçarak Osmanlı topraklarına sığındı. Takip eden Rus kuvvetlerinin Osmanlı topraklarına saldırması üzerine İstanbul antlaşması ile kaybettiği toprakları geri almak isteyen Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş ilan etti. Yapılan Prut Antlaşması ile Azak kalesi ve çevresi geri alındı.

1715-1718 Osmanlı-Venedik ve Avusturya Savaşı

Karadağ isyanını destekleyen Venedik, Mora'da da Rumlara baskı yapıyordu. Rumlar Osmanlı Devleti'nden yardım istedi. Karlofça'da kaybettiği yerleri geri almak isteyen Osmanlı Devleti Venedik'e savaş açtı. Mora'yı Venediklilerden aldı. Sıranın Kendisine geleceğini düşünen Avusturya'da savaşa girdi. Osmanlı Devleti Avusturya cephesinde başarılı olamadı. Kuzey Sırbistan, Belgrad, Küçük Eflak ve Temeşvar'ı kaybetti. Venedik ve Avusturya ile Pasarofça Antlaşması imzalandı.

Buna göre Avusturya'nın aldığı yerler Avusturya'ya bırakıldı, Mora Osmanlılara verildi. **Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya açılan kapısı konumundaki Belgrad'ın elden çıkmasıyla Balkanlar Avusturya tehlikesine karşı açık hale gelmiştir.**

b-Barış Siyaseti

Osmanlı tarihinde 1718-1730 yılları ara-sına Lale Devri denir. Pasarofça Antlaşmasından sonra Osmanlı Devleti, batıda barış siyaseti izlemiştir. Bu amaçla ilk defa Avrupa'nın belli başlı merkezlerde geçici elçilikler kurmuşlardır. (Viyana, Paris, Londra v.b.). Bu dönemde matbaa kurulmuştur. Doğu klasikleri Türkçe'ye çevrilmiştir. İtfaiye bölümü kurulmuştur. Kağıt ve kumaş fabrikası açılmıştır.

d-XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Doğu Siyaseti

İran'ın iç karışıklıklarından yararlanmak isteyen Rusya'nın İran'a girmesi üzerine Osmanlı Devleti'de üç koldan harekete geçti. Bir çok toprak parçası Osmanlı Devleti'nin eline geçti. İstanbul Antlaşması'yla İran'ı Osmanlı Devleti ve Rusya aralarında paylaştı.

Şah II. Tahmasb bu antlaşmayı tanımadı. Afşar reislerinden olan Nadir Han'dan yardım alan İran saldırıya geçti. Hemedan ve Tebriz alınca Osmanlı Devleti savaş ilan etti. Ancak, III. Ahmet ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa savaşa gitmek istememeleri ve alınan yenilgiler üzerine İstanbul'da Patrona Halil isyanı çıktı.

Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, yararlı işlerin yanında zevk ve eğlence dönemini başlatmış, artan giderleri karşılamak için de halka yeni vergiler koymuştu. Ayrıca yakınlarını önemli mevkilere getirmesi ve İran'a karşı alınan yenilgiler Patrona Halil İsyanıyla sonuçlandı. İbrahim Paşa idam edilirken, padişah da tahttan indirildi.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

I. MAHMUT(1730-1754)

d-XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Doğu Siyaseti

I. Mahmut zamanında İran'la savaşlar yeniden başladı. Tebriz ve Hemedan geri alındı. Bunun üzerine II. Tahmasb barış istedi. Ahmet Paşa Antlaşması yapıldı. Buna göre; Gence, Tiflis, Revan ve Dağıstan Osmanlılarda; Hemedan, Tebriz, Kirmanşah ve Luristan İranlılarda kalacaktı. İran halkı bu durumdan memnun kalmadı. Nadir Han bu durumdan yararlanarak II. Tahmasb'ı tahttan indirdi.

Osmanlıların eline geçmiş yerleri geri aldı. Daha sonra barış istedi. IV .Murat devri sınırları esas alınarak bir antlaşma yapıldı. Osmanlı Devleti Nadir Han'ın hanlığını tanıdı. Böylece Afşarlar dönemi başladı. Tekrar çatışmalar oldu ise de 1746 yılında Kasrı Şirin esas olmak üzere barış yapılmıştır (1746-Kerden Ant.)

1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşı

Rusya'nın Lehistan işlerine karışması,Kırım'a saldırıp yağma etmesi ve İran savaşlarına katılmak isteyen Kırım kuvvetlerine Kabartay'dan geçiş için izin ver-memesi üzerine Osmanlı Rusya' ya savaş ilan etti.

Rusya ile ittifak halinde olan Avusturya'da savaşa katıldı. Yapılan savaşlarda Osmanlı Devleti galip geldi ve Belgrad Antlaşması yapıldı. Buna göre; Avusturya Pasarofça Antlaşması ile aldığı yerleri geri verdi.

Azak kalesi yıkılmak şartıyla Rusya' ya bırakılmıştır. Rusya Azak denizinde savaş ve ticaret gemisi bulunduramayacaktı. **Belgrad Antlaşması Osmanlı Devleti'nin kazançlı olarak yaptığı son antlaşmadır.**

Belgrad Antlaşmalarının Osmanlı lehinde yapılmasında aktif rol oynayan Fransa yeni bazı kapitülasyonlar almıştır. **Bu kapitülasyonların en önemli özelliği; yenilenme-sine gerek duyulmaması, yani sürekli olmasıdır (1740).**

III. Osman (1754-1757)

III. Mustafa (1757-1774)

Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılda, Avrupa'nın yeni devletlerinden biri olan Prusya ile de bazı iliş-kilerde bulundu. Avusturya'ya karşı giriştiği mücadelede Osmanlı Devleti ile işbirliği yapmak istedi. **1761** yılında **Prusya** ile bir ticaret antlaşması yapılmıştır. Bu yakınlaşma,**1787 yılında başlayan Osmanlı-Rusya ve Avusturya** savaşları sırasında iki devlet arasında bir ittifak yapılmasına imkân hazırladı.

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı

Rusya, Lehistan'ın iç işlerine karışarak kendi adayını zorla kral seçtirmiştir. Buna karşı çıkan Leh milliyetçileri Osmanlı Devleti'ne sığınarak yardım istemişlerdir. Onları takip eden Rusların Osmanlı topraklarına girmeleri bazı Lehlileri ve Türkleri öldürmeleri üzerine Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş ilan etti.

Yapılan savaşlarda Osmanlı Devleti başarılı olamadı. Ruslar kısa sürede Eflak ve Boğdan'ı ele geçirdi. Kırım'ı işgal etti. Rus donanması Baltık denizinden Akdeniz'e geçerek Mora' da Rumların ayaklanmasına yol açmıştır.

770 yılında Çeşme'de Osmanlı donanmasını yaktı. Başarılı olamayan Osmanlı Devleti Küçük Kaynarca Antlaşmasını imzalamıştır.

Bu antlaşmayla; Kırım Hanlığı bağımsız olacak, din işlerinde halife olan Osmanlı padişahına bağlı kalacak; Azak kalesi ve Kabartay Bölgesi Rusya' ya verilecek; Besarabya, Eflak, Boğdan, Ege adaları ve Gürcistan Osmanlılarda kalacak; Rusya, İstanbul'da sürekli bir elçi bulunduracak, bu elçi büyük devletlerin elçilerine tanınan ayrıcalıklardan yararlanacak, Kapitülasyonlardan Rusya'da yararlanacak,Rusya istediği yerde konsolosluk açabilecek ve İstanbul'da bir Ortodoks kilisesi kurabilecek; Karadeniz ve Akdeniz'de serbestçe ticaret yapabilecekti. Rusya'ya savaş tazminatı ödenecekti.

Bu antlaşma ile Rusya'nın istediği yerde konsolosluk açabilmesi, Balkanları Rus tehlikesine karşı açık hale getirmiştir. Karadeniz' deki Osmanlı hakimiyeti sona erdi. İlk defa bir Müslüman belde elden çıkmıştır. Ortodoksların himayesini alması Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma fırsatı vermiştir.

e-Mülteciler Meselesi

Osmanlı Devleti birçok göç ve mülteci olayı ile karşı karşıya gelmiştir. 1492 yılında İspanya'dan Yahudi-ler,1709 yılında Ruslara yenilen İsveç Kralı XII. Şarl Osmanlı'ya sığınmıştır.1768-1774 Savaşı'nda Lehliler, Kırım'ın Rusların eline geçmesiyle Müslümanlar Anadolu' ya göç etmiştir.

Avusturya egemenliğinde yaşayan Macarlar Fransız İhtilali'nin de etkisiyle isyan ettiklerinde Osmanlı Devletine sığınmışlardır. Bu durum Avrupa kamuoyunda Osmanlı lehine bir havanın esmesine yol açmıştır.

Macar mültecileri meselesinin halledilmesi sırasında Osmanlı Devleti ile İngiltere ve Fransa arasındaki yakınlaşma, bu devletlerin Kırım savaşı sırasında birlikte hareket etmelerinde etkili oldu.

I. Abdülhamit (1774-1789)

B-Küçük Kaynarca Sonrası Gelişmeler (1774-1839)

1-Osmanlı-Rusya, Avusturya, İngiltere ve Fransa Münasebetleri

Bu dönemdeki ilişkilerde Fransız İhtilali'nin, Rusya'nın Balkanlarda izlediği Panislavist politikaların ve Avrupa'daki İngiltere ve Fransa arasındaki rekabetin büyük etkisi olmuştur.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

1787-1791(1792)Osmanlı-Rus, Avusturya Savaşı

Rus çaricesi II. Katerina'nın Kırım'ı ele geçirmesi (1783), onun Osmanlı topraklarında yayılma arzusunu kamçılıdı. Amacına ulaşmak için Avusturya imparatoru ile gizli bir antlaşma imzaladı. Buna göre Bizans imparatorluğu yeniden kurulacak, başkenti İstanbul olacaktı. Bu durum İngiltere ve Prusya'yı rahatsız etmiştir. Bu gelişmeleri haber alan Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş ilan etti. Avusturya'da Rusya'nın yanında savaşa girdi. Rusya ile yapılan savaşlarda Osmanlı Devleti başarılı olamadı. Avusturya ile yapılan savaşlarda bazı başarılar kazandı.

III. Selim (1789-1807)

Bu sırada Fransız İhtilali çıktığı için Avusturya savaştan çekildi. Yapılan Zıştovi Antlaşmasıyla (1791) eski sınırlar geçerli oldu. **Yapılan Zıştovi Antlaşmasıyla eski sınırlar geçerli oldu.** Yalnız kalan Rusya Osmanlı Devleti ile Yaş Antlaşmasını (1792) imzalamıştır. **Bu antlaşma ile sınır Dinyester nehri sınır olmuş, Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu kabul edilmiştir.**

1798-1802 Osmanlı-Fransa Savaşı

Kompo Formio antlaşması ile Venedik Avusturya ve Fransa arasında paylaşılmış Yediada ve Arnavutluk'taki bazı limanlar Fransa'ya düşmüştür(1797).

Bu şekilde Osmanlı Devleti ile komşu olan Fransa ihtilal fikirlerini yaydığı gibi, Fransa'ya Osmanlı Devleti'nde yayılma düşüncesine de yol açtı.

Karada sadece İngiltere'ye karşı başarılı olamayan Fransa ,Onun sömürgelerine giden yollarını kontrol ederek etkisiz hale getirmeyi düşündü.. Bu amaçla Napolyon Bonapart Mısır'ı işgal etti. Fakat Akka kalesi önlerinde Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Nizam-ı Cedit ordusuna yenildi Bu Napolyon'un ilk yenilgisi, Nizam-ı Cedit'in ilk başarısı idi. Yapılan Paris Antlaşması ile Fransız kuvvetleri Mısır ve Suriye'yi boşalttı (1802).

1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşı

Napolyon'un kendisini imparator ilan etmesi diğer Avrupa devletlerini kaygılandırdı (1804).İngiltere ve Rusya'nın da dahil olduğu devletler Fransa'ya karşı ittifak oluşturdular. Osmanlı devleti, Fransa'nın isteğiyle Rus taraftarı olarak bilinen Eflak ve Boğdan beylerini azletti. Ayrıca Boğazlar Rus gemilerine kapatıldı. Rusya bu durumu bir ultiमतomla protesto etti. İngiltere'de Rusya tarafını tuttu. Verdiği ultiमतomun sonucunu beklemeden Eflak ve Boğdan'ı işgal etti(1806). Osmanlı Devleti ise Napolyon'un imparatorluğunu tanıdı. Napolyon'un Avusturya ve Rusya'ya ka-zandıdığı askeri başarılar Osmanlı Devleti'ni Fransa'ya daha da yaklaştırdı. İngiltere'de Osmanlı Devleti'nden Eflak ve Boğdan beylerini görevlerine iade etmesini, Boğazların da açılmasını istedi. Osmanlı kabul etmedi. Osmanlı ordusunun, Rusya'ya karşı savaşmak üzere, Tuna boylarına hareket etmesinden sonra kısa bir sonra İstanbul'da Kabakçı Mustafa isyanı başladı. III. Selim tahttan indirilerek yerine IV. Mustafa getirildi.

IV. Mustafa (1807-1808)

Bu durumu kabul etmeyen Alemdar Mustafa İstanbul'a gelerek III. Selim'i tahta tekrar geçirmek istedi. Onun öldürülmesi üzerine II. Mahmut'u tahta geçirdi (1808).

II. Mahmut (1808-1839)

Bu sırada Avrupa'da yeni gelişmeler olmuş Fransa, Rusya ile Tilsit Antlaşmasını imzalamıştı(1807).Bu antlaşma da Osmanlı aleyhine hükümlerde vardı. Daha sonra Osmanlı topraklarını paylaşmayı da düşünmüşlerdir.

Bu gelişmeler Osmanlı Devleti ile İngiltere'yi birbirine yaklaştırdı. İki devlet arasında Kal'a-i Sultaniye antlaşması yapıldı (1809).Bu antlaşmayla Boğazlardan barış zamanında hiçbir savaş gemisi geçemeyecekti.

Rusya ile yapılan Bükreş Antlaşması ile savaşa son verildi. Bu antlaşma ile Prut nehri sınır oldu. Sırbistan'a bazı ayrıcalıklar tanındı. Besarabya Ruslara bırakıldı.

2-Milliyetçilik Hareketleri ve Yeni Meseleler

a-Sırp İsyanı

Sırp isyanının çıkmasında; Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik fikirleri , Avusturya, Fransa ve bilhassa Rusya'nın kıskırtmaları ve Yeni-çerilerin sorumsuzca davranışları etkili olmuştur.

O sırada Osmanlı-Rus Savaşı devam ettiği için, Sırp isyanının bastırılması gecikmiştir. 1812 yılında yapılan Bükreş Antlaşması ile Sırbistan'a bazı haklar tanındı.1829 Edirne Antlaşması ile özerk olan Sırbistan,1878 Berlin Antlaşması ile bağımsız olmuştur.

b-Yunan İsyanı ve 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı

Yunan isyanının çıkmasında; Milliyetçilik fikirleri, başta Rusya olmak üzere Avrupa devletlerinin Yunanlıları desteklemesi, Rönesans'ın oluşmasında Yunanlıların etkisi olduğu için Avrupalıların sempatisi, Yunanlı iş adamlarının desteği ve Etnik-i Eteryay cemiyetinin çalışmaları etkili olmuştur.

1821'de Mora'da başlayan isyanı Osmanlı Devleti bastıramayınca, Mora valiliğini vermek şartıyla Mısır valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiştir. Oğlu İbrahim Paşa Mora isyanını kısa sürede bastırdı. Fakat bu durumdan Avrupa devletleri rahatsız oldular.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

İngiltere ve Rusya aralarında bir protokol imzaladılar. Buna göre; Yunanistan özerk bir prenslik olacak, bütün Türkler Yunanistan'dan çıkarılacaktı. Bu durumu Avusturya ve Prusya kabul etmedi. İngiltere, Rusya ve Fransa arasında bir antlaşma yapıldı (1827).

Osmanlı Devleti bunu kabul etmedi. Bunun üzerine İngiliz, Fransız, Rus ortak donanması Osmanlı donanmasına saldırarak Navarin' de yakmışlardır (1827).Osmanlı Devleti savaş tazminatı istedi. Suçun Osmanlı Devleti'ne ait olduğunu ileri sürdüler. Rusya daha da ileri giderek Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti (1828)Osmanlı Devleti savaşacak durumda değildi. Yeniçeri Ocağı yeni kaldırılmış, donanma Navarin'de yakılmıştır.

Ruslar hızlı bir şekilde Balkanlardan ve Kafkasya'dan ilerlemeye başladı. Edirne önlerine kadar geldiler. Bunun üzerine Osmanlı Devleti barış istedi. Yapılan Edirne Antlaşması ile Prut nehri iki ülke arasında sınır kabul edilmiş, Rus ticaret gemilerine Boğazlardan geçiş hakkı verilmiş, Sırbistan özerk hale getirilmiş, Yunanistan'ın bağımsızlığı kabul edildi.

c-“Denize Düşen Yılana Sarılır” (Mısır Meselesi)

Yunan isyanı'nın bastırılmasında etkili olan Mısır Vali-si Mehmet Ali Paşa, Navarin' de donanması yakıldığı için bu durumdan pek memnun olmadı.

Bu sebepten 1828-1829 Osmanlı –Rus Savaşı'nda yardım isteyen II. Mahmut' a gerekli yardımı yapma-yan Mehmet Ali Paşa'ya vaad ettiği toprakları vermedi.

Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa oğlu komutasındaki bir orduyu Suriye'ye gönderdi. Oradan Anadolu'ya geçen İbrahim Paşa Osmanlı ordusunu iki defa yenilgiye uğrattı.

Bu arada II.Mahmut bu gelişmeler üzerine İngiltere ve Fransa'dan yardım istedi; fakat gerekli yardımı alamadı. Bunun üzerine “Denize düşen yılana sarılır “ diyerek Rusya'dan yardım istedi.

Bir Rus filosu Marmara'ya geldi. Telaşlanan İngiltere ve Fransa araya girerek Osmanlı Devleti ile Mehmet Ali Paşa arasında Kütahya Antlaşması yapıldı.

Buna göre; Mehmed Ali Paşa'ya,Mısır ve Girit valiliklerine ek olarak Şam, İbrahim Paşa'ya da Cidde valiliğine ek olarak Adana Muhassıllığı (o bölgenin vergilerini toplama hakkı) verildi. Kütahya Antlaşmasına rağmen kendisini güvende hissetmeyen II. Mahmut Rusya ile Hünkar İskelesi Antlaşması'nı imzaladı. Buna göre; devletlerden biri saldırıya uğrarsa diğeri kara ve deniz kuvvetleri ile ona yardım edecek, antlaşma 8 yıl süreli olacaktı.

Yapılan Kütahya antlaşmasından her iki tarafta memnun olmadığı için 1839'da Nizip Savaşı meydana geldi. Osmanlı kuvvetleri yenildi. Rusya'nın müdahale etmesini istemeyen İngiltere iki taraf arasında Londra Antlaşması'nın yapılmasını sağladı.

Buna göre Mısır Valiliği babadan oğula geçmek şartıyla Mehmet Ali Paşa' ya bırakılacak, toplanan vergilerin dörtte biri İstanbul'a gönderilecekti.

I. Abdülmecit (1839-1861)

ç-Boğazlar Meselesi

Osmanlı Devleti'nin Mısır meselesi yüzünden Rusya'dan yardım istemesi ve Hünkar İskelesi Antlaşması'nı imzalaması ortaya bir “Boğazlar Meselesi” çıkarmıştır. Hünkar İskelesi antlaşmasınının 8 yıllık bitiminde Londra'da İngiltere'nin öncülüğünde toplanan Londra konferansında Boğazlar Sözleşmesi imzalandı.

Buna göre; Osmanlı Devleti barış halindeyken Boğazların bütün savaş gemilerine kapalı tutulması kabul edildi. Bu sözleşme ile boğazlar, bir statü kazandı.

C-Dış Baskılar Dönemi (1839-1922)

Şark Meselesi XIX. Yüzyılın ilk yarısında Osmanlı toprak bütünlüğünün korunması, ikinci yarısında Avrupa'daki topraklarının paylaşılması, XX. Yüzyıl-da da bütün topraklarının paylaşılması şeklinde anlaşılacaktır.

İngiltere'nin Osmanlı Politikası: İngiltere Almanya'nın birliğini tamamlayıp (1871) sömürge yarısına katılınca kadar (1878) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünden yana bir politika izlemiştir.

1838 yılında kazandığı ekonomik ayrıcalıkları kaybetmemek ve başka devletlerle paylaşmamak, Hindistan'a giden yolları güven altına alabilmek için böyle davranmıştır. Daha sonra paylaşmadan yana bir politika izlemiştir.

Fransa'nın Osmanlı Politikası: Kanuni döneminde başlayan Osmanlı-Fransız dostluğu XVIII. yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir. Fransa'nın 1798 yılında Mısır'ı işgal etmesiyle ilişkiler bozul-maya başladı.

Fransa Osmanlı topraklarını ele geçirme konusunda fırsat kollamaya başladı.1830 yılın-da Cezayir'i işgal etti. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı topraklarını paylaşan devletler arasında idi.

Rusya'nın Osmanlı Politikası: I. Petro'dan itibaren sıcak denizlere inmeyi hedefleyen Rusya gözünü Boğazlara dikmiştir. Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra Ortodoksların koruyuculuğunu da almıştır. Balkanlarda da Panislavizm politikası izleyen Rusya Balkan devletlerini Osmanlı Devleti'ne karşı kıskırtmıştır. 1877-78 savaşıdan sonra Ermeni meselesinin çıkmasında da etkili olmuştur. Rusya I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı topraklarını paylaşan devletler arasında idi.

Avusturya'nın Osmanlı Politikası: Mohaç Meydan Savaşı'ndan sonra Osmanlı-Avusturya ilişkilerinin merkezinde Macaristan yer almıştır. Karlofça Antlaşması'ndan sonra Macaristan Avusturya'nın eline geçmiş, Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hakimiyeti sona ermiştir. Bundan sonra Avusturya Osmanlı Devleti'nin Bal-kan topraklarını ele geçirmeye çalışmış ve bu konuda Rusya ile de antlaşma içerisine girmiştir.

Avusturya'nın politikası Viyana Kongresi'nden sonra değişti (1815).Osmanlı topraklarının bütünlüğünden yana bir politika izlemeye başladı. Özellikle milliyetçilik hareketlerine karşı çıktı. Çünkü kendisi de çok milletli bir imparatorluktu.

Balkanlarda Rusya ile rekabete girdi.1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra yapılan Berlin Antlaşması ile Bosna-Hersek'i Osmanlı Devleti'nden aldı.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

Almanya'nın Osmanlı Politikası: Almanya'nın 1871 yılında birliğini tamamladıktan sonra sömürge yarışına girdi ve Osmanlı Devleti ile ilgilenmeye başladı. İngiltere'nin sömürgelerine giden yolları kesmeyi düşünmüştür. Osmanlı topraklarının bütünlüğünden yana gözükep siyasi ve ekonomik ayrıcalıklar alma-ya çalışmıştır. Bağdat demiryolu projesinin Almanya'ya verilmesi Almanya'ya bazı ekonomik imkanlar sağladı. Askeri alanlarda da işbirliğine gidildi. Bu gelişmeler Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Almanya'nın yanında girmesinde etkili olmuştur.

2-Osmanlı Devleti'nin Avrupa Siyaseti

Osmanlı Devleti XIX. yüzyılda Avrupa devletlerinin çıkar çatışmalarından yararlanarak ömrünü uzatmıştır. İzlediği denge politikası bazı güçlüklerden kurtulmasına yardımcı oldu. Bazı devletlerle ittifaklar içerisine girdi.

Tanzimat Fermanı: Osmanlı Devleti'nde birinci dönem ıslahatlarında kendi tarih ve kültürünün, ikinci dönem ıslahat hareketlerinde ise Avrupa kültürünün etkisi görülür. Tanzimat ikinci dönem ıslahatları içerisinde yer alır.

Avrupa devletlerinin desteğini kazanmaya çalışan Osmanlı Devleti yeni düzenlemeler yapma gereği duydu. Tanzimat Fermanı bu düşüncelerle hazırlanmıştır(1839)

Fermanla; din farkı gözetilmeden herkese eşit hak, mal ve can güvencesi sağlanıyordu. Vergilerin adaletli şekilde toplanması, askerlik işlerinin bir düzene konulması kabul edildi.

Bu ferman Avrupa Devletleri tarafından "Anayasa" fikrinin başlangıcı kabul edilmiştir. Bu olaydan sonra Avrupa devletleri Osmanlı Devleti'nin iç işlerine daha fazla karışma fırsatı yakaladılar.

Kırım Savaşı (1853-1856)

Rusya Osmanlı Devleti'nin paylaşılması teklifini İngiltere'ye götürmüştü; fakat İngiltere Osmanlı Devleti'nden elde ettiği ekonomik çıkarları korumak istediği için ve Osmanlı'nın toprak bütünlüğünden yana bir politika izlediği için bu teklifi kabul etmemiştir.

Bunun üzerine Rusya tek başına hareket etmeye başlamıştır. Kutsal yerler meselesini bahane ederek İstanbul'a bir elçi gönderdi ve Ortodoks kilisesi adına bazı isteklerde bulundu.

Ortodoksların Rus Çarının himayesine verilmesini istedi. Büyük devletlerin görüşünü de alan Osmanlı Devleti bu istekleri kabul etmedi.

Yapılan savaşa Osmanlı Devleti'nin yanında; Osmanlı Devleti'nin Rus etkisi altına girmesini istemeyen İngiltere ve Fransa'da katıldı. Daha sonra İtalya'nın birliği için çalışan Piyemonte'da katıldı.

Balkanlarda ilerleyen Ruslar Eflak ve Boğdan'ı ele geçirdiler. Bu durum Avusturya'yı rahat-sız etti. Bu bölgeyi boşaltmasını istedi. Rusya bu isteği kabul etti. Osmanlı, İngiltere ve Fransız ortak donanması Kırım'a asker çıkardı. Rusya barış istedi.

Yapılan Paris Antlaşmasına göre;Osmanlı Devleti Avrupa devletler konseyine kabul edilecek ve devletler genel hukukundan yararlanacak; Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü ve bağımsızlığı Avrupa devletleri tarafından korunacak;

Boğazlar konusunda 1841 yılında imzalanan Londra antlaşması geçerli olacak; Karadeniz tarafsız hale getirilecek, Karadeniz'de hiçbir devletin donanması bulunmayacak, mevcut tersaneler yıkılacak. Avrupa devletleri İslahat Fermanı'nın yayınlanma-sını dikkate alacaklar; fakat karışmayacaklardı.

Bu antlaşma ile belli bir süre Rus tehlikesi önlenmiştir. Osmanlı Devleti Avrupa devletler hukukundan yararlanmaya başlamıştır. Topraklarının Avrupa devletlerinin kefilliği altına alınması olumlu görünse de Osmanlı Devleti'nin kendisini koruyamayacak kadar zayıf olduğunu da gösterir. Antlaşmada İslahat Fermanı'ndan bahsedilmesi Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin İç işlerine daha fazla karışmasına yol açmıştır. Karadeniz'in tarafsızlığı da her ne kadar Rusya'nın Karadeniz'e inmesine engel olmuşsa da Osmanlı Devleti'ni de olumsuz etkilemiştir. (Rusya 1871 yılında Karadeniz'in tarafsızlığı ile ilgili olan maddeyi kabul etmediğini ilan etmiştir. Bu tarihte Almanya'ya yenilen Fransa buna sesini çıkarmamış, İngiltere'de yalnız kalmıştır).

Kırım Savaşı'ndan İngiltere' nin en büyük kazancı, Rusya'nın Karadeniz' den uzaklaştırması olmuştur. Antlaşmanın Paris'te imzalanması Fransa' ya devletlerarası ilişkilerde itibar kazandırmıştır.

İtalya birliğini kurma çalışmaları yapan Piyemonte devleti ise Fransa'nın desteğini almıştır.

İslahat Fermanı (1856)

İslahat Fermanı kaynağını ve ortaya çıkış sebebini yabancı devletlerden almaktadır. Bu fermanın esasları Viyana'da yapılan toplantı sonunda Avusturya, İngiltere ve Fransa tarafından belirlenmiştir. Paris'te barış görüşmeleri devam ederken İslahat Fermanı ilan edildi(1856) Bu fermanla ilgili bir madde, Paris Antlaşması'nda yer almıştır. İslahat Fermanı, Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında eşitliği sağlamayı amaç edinen bir belgedir. Tanzimat Fermanı ile azınlıklara tanınan haklar genişletilmiştir. Azınlıklar dışında yabancılara da bazı haklar tanınmıştır.

Abdülaziz (1861-1876)

1875 yılından itibaren Balkanlarda başlayan isyanların arkasında Rusya'nın izlediği panislavist politika vardır. 1875'te Hersek'te,1876 yılında da Bulgaristan'da isyan başladı. Bu ayaklanmalar sert şekilde bastırıldı. Daha sonra da Selanik'te bir ayaklanma başladı. Osmanlı Devleti Hersek isyanını destekleyen Sırbistan ve Karadağ'ı uyardı. Bunların Osmanlı ile savaşa başlamaları ve yenilmeleri Rusya'yı harekete geçirdi. Osmanlı Devleti'nden Sırbistan ile antlaşma yapılmasını istedi. Osmanlı Devleti kabul etti.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

V. Murat (1876-1876)

II. Abdülhamit (1876-1908)

Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerinde baskı kurmaya başlaması, İngiltere'nin çıkarlarına aykırıydı. Bu sebeple, İstanbul'da milletlerarası bir konferansın toplanmasını sağladı (1876).

b-İstanbul (Tersane) Konferansı ve Birinci Meşrutiyet

Konferansa Osmanlı Devleti, Rusya, İngiltere, Fransa, Avusturya, Almanya ve İtalya katıldı. Konferans başladığı sırada meşrutiyet ilan edildi. Osmanlı Devleti bu hareketi ile Konferansı gereksiz kılmak istemişti. Artık Osmanlı Devleti'nin yöne-tim şekli meşrutiyetti. Bütün Osmanlı vatandaşları Meclis-i Mebusan 'a temsilci göndererek seslerini ve şikayetlerini duyurabilecekti. Öyleyse Balkanlarda ıslahat yapmaya gerek yoktu. Ancak konferansa katılan devletler bunu ciddiye almadılar.

Sırbistan ve Karadağ'ın topraklarının genişletilmesini Bosna-Hersek ve Bulgaristan'da muhtar yönetimlerin kurulmasını istediler. Osmanlı Devleti bu istekleri kabul etmedi. Londra'da toplanan bu devletler Balkanlarda çeşitli ıslahatlar yapılmasını istediler. Osmanlı Devleti, bu istekleri kabul etmedi.

Birinci Meşrutiyet (1876)

I. Meşrutiyet'in ilanı ile ilk ana-yasa olan Kanun-ı Esasi'de kabul edildi. Kanun-ı Esasiye göre genel meclis Ayan ve Mebusan meclislerinden oluşuyordu.20 Mart 1877'de Genel Meclis açıldı.

II. Abdülhamit 1877-78 Osmanlı Rus savaşını bahane ederek, Kanun-ı Esasi'nin kendisine verdiği yetkiye dayanarak Genel Meclis'i tatil etti (14 Şubat 1878). Bu kararın alınmasında Meclis'in etnik yapısı etkili olmuştur. Böylece I. Meşrutiyet sona erdi.

c-1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı

Osmanlı Devleti'nin İstanbul ve akabinde Londra kararlarını kabul etmemesi üzerine, Avrupa devletlerinden gerekli izni de alan Rusya Osmanlı Devleti'ne savaş açtı.

Osmanlı Devleti Paris Antlaşması'nın ihlal edildiğini ileri sürerek İngiltere'den yardım istedi ise de; İngiltere daha önce Rusya'dan Boğazlar konusunda güvence aldığı için bu savaşa karışmak istemedi.

Osmanlı-Rus Savaşı; biri Balkanlar, diğeri Kafkaslar olmak üzere iki cephede olmuştur. Osmanlı Devleti, her iki cephede de başarılı olamadı. Balkanlarda Plevne Müdafasının sona ermesinden sonra Ruslar İstanbul önlerine, doğuda Erzurum önlerine kadar geldiler.

Osmanlı Devleti ile Rusya arasında **Ayestefanos (Yeşilköy) Antlaşması** yapıldı. Bu antlaşma ile Büyük Bulgar krallığı kurulu-yor ve Rusya Ege denizine çıkma fırsatı buluyordu. İngiltere ve Avusturya bunu kabul etmedi. Bu sebeple bu antlaşma yürürlüğe girmede. Berlin'de yeni Kongre toplandı. Bu sırada İngiltere, Osmanlı Devleti'ni Rusya'ya karşı korumak bahanesiyle Kıbrıs'ı Osmanlı Devleti'nden aldı (4 Haziran 1878)

Berlin Kongresi'ne; Osmanlı Devleti, Rusya, İngiltere, Avusturya, Fransa, İtalya ve Almanya katıldı. Yapılan görüşmeler sonunda **Berlin Antlaşması** imzalandı(1878).

Buna göre; Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsız oldu. Bulgaristan üç bölgeye ayrıldı. Osmanlı Devleti egemenliğinde muhtar Bulgar prensliği, Osman-lı yönetiminde Doğu Rumeli, ıslahat yapmak şartıyla Osmanlı yönetiminde Makedonya.

Bosna-Hersek'in yönetimi Avusturya' ya bırakıldı. Kars, Ardahan ve Batum Ruslara Doğu Bayezit Osmanlı Devleti'ne bırakıldı. Girit adasında ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde ıslahat yapılması kararlaştırıldı. Rusya'ya savaş tazminatı ödenecekti.

Bu antlaşma Osmanlı Devleti'nin dağılmasını hızlandırmıştır. İngiltere politikasını değiştirmiş, onun yerini Almanya almıştır.

Ermeni Meselesi

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusya Ermenileri Osmanlı aleyhine kışkırttı. Ayestefanos ve Berlin Antlaşması'nda da Ermenilerin yaşadığı yerlerde ıslahat yapılması ile ilgili hükümler vardı. Böylece olay uluslararası sorun haline geldi. Rusya'nın ve Avrupalı devletlerin de desteğini alan Ermeniler Doğu Anadolu ve Akdeniz'de isyanlar çıkardılar. Bu isyanlar bastırıldı. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na bu şartlarda girmiştir.

Tunus ve Mısır'ın Kaybedilmesi

Tunus 1881 yılında Fransızlar tarafından işgal edildi. 1869 yılında Süveyş Kanalı'nın açılmasından sonra Mısır'ın önemi arttı. Sömürgelerine giden yolları tehlikede gören İngiltere Mısır'ı 1882 yılında işgal etti.

Doğu Rumeli'nin Kaybedilmesi

Berlin Antlaşması ile Osmanlı yönetimine bırakılan Doğu Rumeli'de isyan çıktı (1885). Yapılan antlaşma ile Doğu Rumeli'nin yönetimi Bulgar prensine bira-kıldı.1908 yılında Bulgaristan bağımsızlığını kazanınca Doğu Rumeli'de Bulgaristan'a katıldı.

Osmanlı-Yunan Savaşı (1897)

Edirne Antlaşması (1829) ile bağımsız olan Yunanistan Megali İdea (Bizans Devleti) peşindeydi. Bu amaçla çalışmalar yapıyorlardı. Bu çalışmalar sonucunda Girit'te isyan çıktı. Bundan yararlanan Yunanistan Girit'e asker çıkardı. Bunun üzerine Osmanlı Devleti savaş ilan etti.

Savaş kısa sürdü. Dömeke Meydan Savaşı'nda Yunanistan yenildi. Fakat olaya Rusya ve Avrupa devletleri müdahale edince savaş durdu. İstanbul'da bir konferans toplandı (1897).Bir antlaşma imzalandı.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

Buna göre, taraflar savaştan önceki sınırlarına geri döndüler. Avrupa devletleri Girit'te özerk bir yönetimin kurulmasını istediler. Ancak bir süre sonra da Yunan kralının oğlunu Girit valisi olarak atadılar.

Osmanlı Devleti Balkan Savaşı sonrasında yapılan Londra Antlaşması ile Girit'in Yunanistan'a ait olduğunu kabul etti.

I. DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

II. Meşrutiyet'in İlanı(23 Temmuz 1908)

1876 yılında Genç Osmanlıların baskısı ile ilan edilen I. Meşrutiyet'e, II. Abdülhamit tarafından 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı bahane edilerek ,gerçekte azınlık milletvekillerinin zararlı çalışmaları dolayısıyla Meclis-i Mebusan kapatılarak son verildi.

XX. yüzyıl başlarında Makedonya'daki gelişmeler, Balkanlardaki bunalımı artırdı. Rusya ile İngiltere Reval'de bir araya gelerek Osmanlı Devleti ile ilgili bazı kararlar aldılar. (1908).Görüşmeler sonunda Makedonya'da ıslahat yapılmasını istediler.

Bu olay üzerine harekete geçen İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeleri, İngiltere ve Rusya'nın devleti parçalayacağı düşüncesi ile Meşrutiyet' in ilanının gerekliliği konusunda II. Abdülhamit'e baskı yaptılar. II. Abdülhamit'te bu baskılara dayanamayarak II. Meşrutiyet'i ilan etti.

II. Meşrutiyet'in İlanının Sonuçları

a-Meşrutiyet'in ilanı karmaşasından yararlanan Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti. Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek'i topraklarına kattı. Girit, Yunanistan'a bağlanma kararı aldı.

b-Meclis(parlamento) oluşturulduğu için ilk siyasi partiler kuruldu.

c-İttihat ve Terakki Partisi yönetim-de etkili olmaya başladı.

d-Meşrutiyet'e ve İttihat ve Terakki Partisine muhalif olanlar 31 Mart (13 Nisan 1909) Olayını meydana getirdiler. Özellikle Derviş Vahdeti ve sahibi olduğu Volkan gazetesinin faaliyetleri bu olayın çıkmasını da etkili olmuştur.

İsyan Makedonya'da İttihat ve Terakki 'nin hazırladığı Hareket Ordusu tarafından bastırıldı. İsyanda etkisi olduğu gerekçesiyle II. Abdülhamit tahttan indirildi (1909).

NOT:31 Mart Olayı Türk tarihinde rejime karşı yapılan ilk isyan hareketidir.

V. Mehmet Reşad (1909-1918)

Trablusgarp Savaşı(1911-1912)

Sebepleri:

a-İtalya'nın gelişen sanayisi için sömürge arayışı **b-**İtalyanların bu konuda Avrupa devletlerinden destek alması

c-Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın ve savunmasız olması **d-**Hammadde kaynakları bakımından zengin olması

Osmanlı Devleti halkı örgütleyerek savaşta başarılar kazandıysa da Balkan Savaşı'nın başlaması üzerine İtalya ile Ouchy (Uşi) antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştır. Buna göre;

1-Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.

2-Savaş anında işgal edilen Rodos ve Oniki Ada geçici olarak İtalyanlara bırakıldı.(Bu adalar 1947 yılında Yunanistan'a bırakıldı)

NOT: Bu savaş sonu cunda Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da toprağı kalmadı.

Balkan Savaşları(1912-1913)

I. Balkan Savaşı

Sebepleri:

a-Rusya'nın izlediği Panis Slavizm ve sıcak denizlere inme politikası. Bu amaçla Balkan Devletleri'ni Osmanlı aleyhine kışkırtması

b-Rusya'nın teşviki ile Balkan Devletleri'nin ittifak yapmaları **c-** Osmanlı Devleti'nin Trablus-garp Savaşıyla uğraşması **d-**

İngiltere'nin Reval Görüşmesinde Rusya'yı Balkanlar ve Boğazlar konusunda serbest bırakması **e-**Balkan Devletlerinin Osmanlı'dan toprak koparmak istemeleri

SAVAŞIN BAŞLAMASI

8 Ekim 1912'de Karadağ'ın savaş ilanı ile Osmanlı Devleti Sırbistan, Bulgaristan ve Yunanistan'la birlikte dört devletle savaşmış ve yenilgiye uğramıştır. 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması imzalanmıştır.

Buna göre; Osmanlı Devleti'nin batı sınırı Midye-Enez çizgisi olarak kabul edildi. Batısında kalan topraklar Balkan Devletleri'ne bırakıldı.

Sonuçları:

a-Midye-Enez sınırının batısında kalan Edirne ve Kırklareli dahil Makedonya, Batı Trakya,Ege Adaları, Arnavutluk elden çıktı. **b-**Bulgaristan Ege Denizi'ne ulaştı **c-**Balkanlardan Anadolu'ya göçler başladı. **d-**Ocak 1913 yılında yapılan bir darbeyle fiilen İttihat ve Terakki dönemi başlamıştır.

II. Balkan Savaşı

Sebebi: Osmanlı Devleti'nden aldıkları toprakları Balkan devletlerinin paylaşamamaları

Sırbistan, Karadağ, Yunanistan yanlarına Romanya'yı da alarak Bulgaristan'la savaşmaya başladılar. Bu durumdan yararlanan Osmanlı Devleti Bulgaristan'ın elinde bulunan Edirne ve Kırklareli'ni aldı.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

Sonuçları

Bulgaristan' la yapılan İstanbul Antlaşması'yla sınır Meriç nehri olarak kabul edildi. Nehrin batısında kalan Dimetoka şehri de Osmanlı'ya bırakıldı.

Yunanistan'la yapılan Atina Antlaşması'yla; Girit Yunanistan'a bırakılacak, Ege Adalarının duru-mu büyük devletlerin hakemliğine bırakılacak. (Büyük Devletler Bozcaada, Gökçeada, Meis ve Kaş dışındaki adaları Yunanistan'a bıraktılar).

d-Dağılmayı Önleme Çabaları

Osmanlılık: Din, dil, ırk ayrımı gözetilmeksizin Osmanlı Devleti'nde yaşayan bütün toplumlari bir arada tutma politikasıdır.

Meşrutiyet'in ilanı bu fikre dayanır. Milliyetçilik fikrinin güçlenmesiyle bu fikir zayıflamıştır.

Türk Birliği (Turancılık): Bütün Türk dünyasını bir araya getirmeyi düşünen bir fikir akımıdır. Fikri alt yapısını Ziya Gökalp hazırlamıştır. İttihat ve Terakki tarafından desteklenmiştir.

Türkçülük: Osmanlı ülkesinde ya-şayan Türklerin din, dil, soy ve ülkü birliği içerisinde yaşaması ve milli bilincin uyandırılması düşüncesine dayanır. Türklerin kültürel alt yapılarının geliştirilmesi için çalışmalar yapılmasını savunur.

Ziya Gökalp "Türkçülüğün esasları" adlı eserinde bu fikri özelliklerini açıklamıştır.

İslam Birliği: Bilhassa 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından sonra önem kazanmıştır. Osmanlılık fikrinin zayıf lamasından sonra güçlenmiştir. II. Abdülhamit döneminde uygulanmıştır. Müslümanları halife etrafında toplamayı amaçlamıştır.

Batıcılık: XVIII. Yüzyıldan sonra bütün devlet adamları her konuda Avrupa'nın gerisinde kaldığını kabul etmişlerdir. Lale Devri ile birlikte Avrupa'yı tanımayı ve Avrupa'daki gelişmelerden yararlanılmaya çalışılmıştır. Tanzimat ve Islahat Fermanı, Meşrutiyet'in ilanı bu düşünceye dayanır.

KUŞLAR GİBİ UÇMASINI, BALIKLAR GİBİ YÜZMESİNİ ÖĞRENDİK. ANCAK BU ARADA ÇOK BASİT BİR SANATI UNUTTUK; KARDEŞ OLARAK YAŞAMAYI. *Martin Luther King*

I. DÜNYA SAVAŞI(1914-1918)

Sebepleri:

a-Almanya'nın siyasi birliğini tamamlayarak, sömürgecilikte İngiltere'ye rakip olması **b** -Fransa ve Almanya arasındaki Alsas-Loren bölgesi meselesi(Fransa'nın Sedan Savaşı'nda kaybettiği bu bölgeyi geri almak istemesi) **c**-Balkanlarda Avusturya-Macaristan Rusya rekabeti

d-İtalya'nın Akdeniz'de hakimiyet kurma isteği **e-**Çıkar çatışmalarının bloklaş-maya(Üçlü İtilaf 1907,Üçlü İttifak 1882) ve silahlanmaya yol açması **f**-Osmanlı Devleti'ni paylaşma isteği **g**-Avusturya-Macaristan veliahdının bir Sırp tara-fından öldürülmesi

SAVAŞIN BAŞLAMASI

28 Haziran 1914'te Saraybosna' da Avusturya-Macaristan veliahdının bir Sırp tarafından öldürülmesi üzerine Avusturya Sırbistan'a savaş ilanı etti. Rusya'nın da Sırbistan'ın yanında yer alması ile karşılıklı savaş ilanları I. Dünya Savaşı'nı başlattı.

Savaş başladıktan sonra tarafsızlığını ilan eden İtalya 1915 yılında İtilaf Devletlerine katıldı. Uzak Doğuda Japonya Alman sömürgelerini ele geçirdi. Komünist ihtilali sebebiyle Rusya savaş-tan çekilmek zorunda kaldı (1917). Aynı yıl Alman denizaltılarının A.B.D ticaret ve yolcu gemilerine saldırımları dolayısıyla A.B.D savaşa İtilaf Devletlerinin yanında dahil oldu.

Bu olaydan sonra savaş İtilaf Devletleri'nin lehine dönmüş tür. Almanların Batı cephesi çöktü. Diğer cephelerde de alınan başarısızlıklarla İttifak Devletleri birer birer savaşı terketmek zorunda kaldılar.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesi

Sebepleri: **a-**Daha önce kaybettiği toprakları geri alma düşüncesi **b-**İttihat ve Terakki Partisi'nin Alman yanlısı bir politika izlemesi ve savaşı Almanların kazanacağını düşünmesi **c-**İtilaf Devletleri tarafından Rusya'nın da etkisiyle kabul edilmeyen Osmanlı Devleti'nin yalnız kalmak istememesi.

d-Rusya'nın Boğazlar üzerindeki tarihi emelleri ve İtilaf Devletleri'nin Balkan Savaşı'nda Rus yanlısı bir politika izlemeleri. **e-** Almanlarla yapılan gizli antlaşma (**2 Ağustos 1914**) **f-**İngilizlerden kaçan iki Alman denizaltısının Osmanlılara sığınması, bunların satın alındığının ilan edilmesi ve bu gemilerin Rus limanlarını bombalaması

Almanların Osmanlı'yı Yanlarında Savaşa Sokma Sebepleri

a-Yeni cepheler açarak yükünü hafifletmek istemesi **b-**Musul ve Kerkük petrollerinden faydalanma isteği **c-**Padişahın Halifelik sıfatından yararlanma isteği **d-**Rusya'ya Boğazlar yoluyla yapılacak yardımı önleme isteği

Osmanlı Devleti'nin Savaştığı Cepheler

1-Kafkas cephesi

İttihatçıların Kafkasya üzerinden Türk ülkeleri ile ilişki kurarak Rusları zor durumda bırakmak istemeleri ve Bakü petrollerini ele geçirme konusunda Almanya'nın teşvikleri sebebiyle bu cephe açılmıştır. Yapı-lan Sarıkamış Harekatı'nda başarılı olama-yan Osmanlı Devleti binlerce askerini soğuktan ve hastalıklardan kaybetti.

Ruslar Van, Muş, Bitlis, Erzurum, Erzincan ve Trabzon'u işgal ettiler. Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i geri aldı. 3 Mart 1918'de **Brest Litovsk** Antlaşmasıyla savaştan çekilen Ruslar Berlin Antlaşmasıyla(1878) aldıkları Kars, Arda-han ve Batum' u Osmanlılara bıraktılar.

2-İrak cephesi

İngilizlerin Musul-Kerkük petrollerini ele geçirme, Hint deniz yolunun güven altına alınması ve Kuzeye çıkarak Ruslara yardım etme düşünceleri ile İngilizler tarafından açılmıştır.

Başlangıçta bazı başarılar kazanan Osmanlı Devleti 1917 başlarında Bağdat'ı İngilizlere bırakmıştır. Mütareke öncesi İngilizler Musul önlerine kadar gelmişlerdir.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)

3-Kanal cephesi

Mısır'ı ele geçirerek, İngilizlerin sömürgeleriyle irtibatını keserek o bölgelerden asker almasını da önlemek. Şubat 1915'te başlayan mücadelelerde Osmanlı kuvvetleri başarılı olamadılar.

4-Çanakkale cephesi

Sebepleri: a-İtilaf Devletlerinin Boğazları ele geçirerek Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakmak istemeleri b-Rusya' ya askeri ve ekonomik yardım yapmak istemeleri c-İttifak Devletlerinin Balkanlardan olabilecek bağlantılarını kesmek istemeleri.

Gerek 18 Mart 1915'te başlayan Deniz Harekatı'nda, gerekse 25 Nisan 1915'te başlayan Kara Harekatı'nda başarılı olabilen İtilaf Devletleri çekilmek zorunda kalmışlardır.

Çanakkale Savaşlarının sonuçları

1-Savaşın yaklaşık iki yıl uzamasına yol açtı. 2-Rusya'ya yardım yapılamadığı için Rusya'da ihtilal çıktı ve Rusya savaştan çekildi. 3-Bulgaristan'ın tereddüdü ortadan kalktı ve İttifak Devletleri yanında savaşa girdi. 4-Bu başarı Milli Mücadele için örneklik teşkil etti. 5-Her iki taraftan toplam 500 bin kişinin kaybına yol açtı.

5-Suriye ve Filistin cephesi

Kanal cephesinde alınan başarısızlıklar üzerine İngilizler Filistin ve Suriye'de ilerlemeye başladılar. Kudüs ve Şam elden çıktı. Yıldırım Orduları Grup Komutanlığına atanan Mustafa Kemal, İngiliz ilerleyişi karşısında orduyu Halep'e kadar geri çekti. Böylece İngiliz ilerleyişi Halep'in kuzeyinde durduruldu.(1918 sonları)

SAVAŞTA BABALAR OĞULLARINI, BARIŞTA OĞULLAR BABALARINI GÖMERLER.

6-Hicaz ve Yemen cephesi

Osmanlılar bu cephede kutsal yerleri korumak amacıyla savaşın sonuna kadar savaştılar. Bu cephede İngilizlerin yanında kendisine istiklal ve Arap Devleti vaad edilen Mekke Emiri Şerif Hüseyin'le de mücadele edilmiştir.

7-Galiçya, Romanya ve Makedonya cephesi

Osmanlı kuvvetleri bu cephede Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan'a yardım için, Rusya, Romanya ve Fransa ile mücadele edilmiştir.

I. DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

I. Dünya Savaşı sonucunda Almanya ile Versay, Avusturya ile Sen Jermen Macaristan ile Trianon, Bulgaristanla Nöyyi, Osmanlı Devleti ile Sevr antlaşmaları yapılmıştır. Bu antlaşmaların taslakları 18 Ocak 1918'de toplanan Paris Konferansı'nda tesbit edilmiştir. Bu antlaşmalar yenilen devletler için ağır antlaşmalardı.

1-Savaş sonunda siyasi üstünlük Avrupa'dan Amerika'ya geçmiştir. 2-Avrupa'da İngiltere ve Fransa'nın ağırlığı artmıştır. 3-Yeni devletler kurulmuş, Avrupa'nın haritası değişmiştir. 4-Almanya sömürgelerini kaybetti. 5-Milletler Cemiyeti kuruldu. 6-Almanya'ya ağır bir antlaşma imzalatılması ve Fransa'nın baskıları II. Dünya Savaşı'na ortam hazırladı. 7-Avrupa'da demokrasi güç kazandı. 8-İmparatorluklar yıkıldı.

OSMANLI TARİHİ (1299-1922)